

Úloha policistů v prevenci sociálně patologických jevů

Michal Balajka

Bakalářská práce
2017/2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal Balajka**
Osobní číslo: **H15198**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Úloha policistů v prevenci sociálně patologických jevů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální patologie a role policie v prevenci užívání návykových látek a vandalismu.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ONDREJKOVIČ, Peter. Kriminológia: pre sociálnych pracovníkov a sociálnych pedagógov. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, 2011. ISBN 978-80-558-0042-4.

FROMM, Erich. Cesty z nemocné společnosti: sociálně psychologická studie. Praha:Earth Save, 2009. ISBN 978-80-86916-10-1.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu. Grada publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-274-1369-4.

HELLER, Jiří a Olga PECINOVSKÁ. Pavučina závislosti: alkoholismus jako nemoc a možnosti efektivní léčby. Praha: Togga, 2011. ISBN 978-80-87258-62-0.

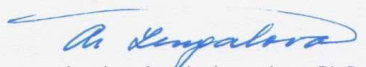
JANDOUREK, Jan. Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0026-0.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 11. ledna 2018

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 19.4.2018

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu, jeho vstupu u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá prevencí ze strany řadových policistů České republiky vůči projevům rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy), s kterými se při výkonu své služby setkali u lidí různých věkových kategorií žijících v naší společnosti.

Teoretická část obsahuje základní pojmy z oblasti rizikového chování a sociálně patologických jevů, dále pak z oblasti prevence vůči těmto jevům a shrnutí popisu práce policistů v souladu s platnou legislativou. Více se pak zaměřuje na konkrétní projevy rizikového chování, jako jsou záškoláctví, užívání návykových látek, vandalismus, rasismus a obecně kriminální jednání.

V praktické části jsou zpracovány informace z dotazníkové metody, tyto jsou vyhodnoceny, a poskytují údaje o informovanosti a postojích policistů vůči projevům rizikového chování ve společnosti.

Klíčová slova: rizikové chování, sociálně patologické jevy, prevence, policie České republiky

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the prevention of the risky behavior (previously social pathological phenomena) from side of Czech Republic police officers who encountered, while they served, with the people of different ages whose living in our society. The theoretical part contains basic concepts in the area of the risky behavior, social pathological phenomena, as well as the field of prevention against these phenomena and a summary of the description of police work in accordance with valid legislation. Then is this part focused on specific risky behavior such as truancy, substance abuse, vandalism, racism and generally criminal behavior. In the practical part, the information from the questionnaire is processed, these are evaluated and provide data about awareness and attitudes from side of police officers against occurrence of risky behavior.

Keywords: risky behavior, social pathological phenomena, prevention, police of the Czech Republic

Motto:

„Když už člověk jednou je, tak má koukat aby byl. A když kouká, aby byl a je, tak má být to, co je a nemá být to, co není, jak tomu v mnoha případech je.“

Jan Werich

Poděkování:

Poděkování patří paní PhDr. Haně Včelařové za vedení mé bakalářské práce, za její trpělivý a ochotný přístup, za cenné připomínky a dále bych rád poděkoval mé rodině za podporu, též poděkování patří i všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická, jež je nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. SOCIÁLNĚ RIZIKOVÉ PROJEVY CHOVÁNÍ A RŮZNÉ ZPŮSOBY ŘEŠENÍ V PRÁCI SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	12
1.1 Sociálně patologické jevy	12
1.2 Rizikové chování	13
1.2.1 Záškoláctví	13
1.2.2 Užívání návykových látek	14
1.2.3 Vandalismus	14
1.2.4 Rasismus	15
1.2.5 Obecně kriminální jednání	15
1.3 Proměny člověka z hlediska věku	16
1.3.1 Mladší školní období	16
1.3.2 Období dospívání	17
1.3.3 Dospělost	18
1.4 Postoje a přístupy	20
2. VYUŽITÍ PREVENCE VŮČI PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	22
2.1 Prevence	22
2.2 Primární prevence	22
2.3 Sekundární prevence	24
2.4 Terciární prevence	24
3. POLICIE A JEJÍ VYBRANÉ ČINNOSTI A KOMPETENCE PROTI PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	25
3.1 Policie České republiky	25
3.1.1 Postup policistů vůči projevům rizikového chování u dětí	25
3.1.2 Vymezení preventivní činnosti policistů v terénu	26
3.2 Kriminologie a kriminalita	29
3.3 Trestně právní jednání, přestupky a trestné činy	31
3.3.1 Pojem trestný čin	31
3.3.2 Pojem přestupek	32
3.4 Násilí a druhy násilí	32
3.5 Definice města a obce (vesnice, venkov)	34
3.5.1 Město	34

3.5.2 Obec (vesnice, venkov)	35
II. PRAKTICKÁ ČÁST	36
4. METODIKA PRÁCE	36
4.1 Hlavní výzkumný cíl a dílčí výzkumné cíle práce	37
4.2 Metoda sběru dat	38
4.2 Výzkumný soubor	39
4.3 Statistické zpracování dat	39
5. VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	40
5.1 Dotazníkové šetření a jeho výsledky	40
6. VYHODNOCENÍ CÍLŮ PRÁCE	45
Závěr	63

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je úloha policistů České republiky v prevenci proti projevům rizikového chování (dříve sociálně patologických jevů). Označením policisté v této bakalářské práci rozumíme řadové policisty sloužící v terénu, kde se denně setkávají s projevy rizikového chování u osob, zejména se jedná o obecnou kriminalitu, drogové závislosti, záškoláctví a vandalismus.

Téma mé bakalářské práce jsem si vybral z důvodu svého zájmu z profesního hlediska, neboť jsem zaměstnán na Krajském ředitelství policie České republiky Středočeského kraje, na obvodním oddělení Čestlice, které se nachází pouze několik kilometrů od našeho hlavního města Prahy, kde je, podle statistik z evidence trestního řízení policie, největší četnost výskytu trestné činnosti a tím pádem i projevů rizikového chování, v celé České republice.

Již čtyři léta pracuji jako řadový policista a není mi lhostejná životní situace lidí s kterými se setkávám, proto jsem si pro svou bakalářskou práci vybral tuto tematiku. Zjistit, zda a jaké existují rozdíly v informovanosti o prevenci, ve zkušenostech a v přístupech vůči vybraným projevům rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy), tak, jak se s nimi ve své praxi setkávají policisté sloužící ve městě a v obcích.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. SOCIÁLNĚ RIZIKOVÉ PROJEVY CHOVÁNÍ A RŮZNÉ ZPŮSOBY ŘEŠENÍ V PRÁCI SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA

1.1 Sociálně patologické jevy

Definice sociálně patologických jevů je mnoho, ale všechny mají společné to, že se jedná o chování člověka, které porušuje společností uznávané pravidla pro chování. Pokorný (2003, s. 9) uvádí, že sociálně patologickým jevem se obecně rozumí takové chování jedince, které je charakteristické především nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot, chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém důsledku pak k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím. Další definicí sociálně patologických jevů, tentokrát podle Krause (2007, s. 10) se sociální patologické jevy odvozují do tzv. "normality společnosti", kdy normy příslušné společnosti nebo jiné libovolné sociální skupiny jsou modelem způsobu chování a konání jednotlivce jako příslušníka takového sociálního útvaru.

Ohledně společenské škodlivosti sociálně patologických jevů, je nutno podotknout, že jejich negativní projevy se můžou na jedinci promítnout jak do jeho psychického, tak do jeho zdravotního stavu.

Tzv. sociálně patologické jevy mohou ale působit ve dvojí podobě. Např. návykové látky samozřejmě působí škodlivě na tělesnou i duševní stránku jedince, ale na druhé straně také mohou někomu sloužit jako náhrada k uspokojení určitých potřeb. Proto je nutné zprostředkovávat dětem jiné možnosti uspokojení, než nechat zcela rozvinout negativní stránky chování. (Běťák, 1997)

Nejčastějšími projevy, které lze označit za sociálně patologické jevy jsou delikvence a kriminalita, dále pak agrese a šikana, zneužívání návykových látek, záškoláctví, sexuální deviace a další. K výše uvedeným projevům sociálně patologických jevů v chování dochází v drtivé většině u mládeže, protože mladší populace je náchylnější k ovlivňování, je zapotřebí na ni vhodně působit vybranými volnočasovými aktivitami, kterých je celá škála. Jedná se kupříkladu o mládežnické organizace typu skaut, junák, pionýr a jiné, jež se zabývají tělovýchovnou složkou, poté jsou zde ještě další organizace, kluby a kroužky, které naplňují mládežnický čas vzdělávací, intelektovou, nebo kulturní

aktivitou.

1.2 Rizikové chování

Nahrazuje nám pojem sociálně patologické jevy, kdy tyto pojímá v užším slova smyslu a zavádí se z toho důvodu, protože pojem sociálně patologické jevy jsou v oblasti prevence značně stigmatizující a kladou velký důraz na společenskou normu.

Pod pojmem rizikové chování přitom rozumíme chování v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. (Miovský, 2010, s. 23)

Nejčastěji do konceptu rizikového chování řadíme: šikanu a násilí ve školách včetně dalších forem extrémně agresivního jednání, dále záškoláctví, užívání návykových látek, nelátkové závislosti (gambling, problémy spojené s nezvládnutým využíváním PC atd.), užívání anabolik a steroidů, obecně kriminální jednání, sexuální rizikové chování, vandalismus, xenofobii, rasismus, intoleranci a antisemitismus, komerční zneužívání dětí, týraní a zneužívání dětí atd. (Miovský, 2010, s. 24) Samotné projevy rizikového chování můžeme rozdělit do několika konkrétních základních typů. Základní typy rizikového chování jsou především záškoláctví, šikana a extrémní projevy agrese, rasismus a xenofobie, rizikové chování v dopravě, sexuální rizikové chování a závislost. Dále lze v širším slova smyslu označit jako další typy rizikového chování také ještě poruchy příjmu potravy a jevy spojené se syndromem týraného a zanedbaného dítěte.

1.2.1 Záškoláctví

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák o své vlastní vůli, většinou bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku. Jedná se vlastně o formu útěku žáka ze školy. Vyskytuje se v základních i středních školách již od 1. ročníku a s postupujícím věkem, zvláště v období prepuberty a puberty, se počet zameškaných hodin zvyšuje. Záškoláctví se dopouštějí jedinci, kteří neplní nebo nejsou schopni plnit školní povinnosti a dostávají se do stresových situací (i ze strachu z potrestání rodičů). Patří sem i skupina dětí, které škola prostě nebaví. Záškoláctví je projevem odporu dítěte ke škole. Jedná se o chování únikového typu a jeho cílem je vyhnout se nepříjemnostem, které dítě ve škole prožívá. (Havlík, 2005, s. 6)

Ze strany společnosti je záškoláctví chápáno jako přestupek proti školnímu řádu, často bývá spojováno s dalšími projevy rizikového chování. V minulosti záškoláctví souviselo se sociálními poměry rodin, ze kterých žáci pochází, neboť rodina omezovala řádnou docházku žáka z důvodu pomoci při práci v domácnosti či na venkově. Současné důvody záškoláctví souvisejí zejména s odporem žáka do školy chodit, kdy tento odpor může být způsoben menším intelektovým nadáním žáka, strukturou a uspořádáním školy, osobností pedagoga, či citovou nebo psychickou nevyzrálostí dítěte.

1.2.2 Užívání návykových látek

Za Návykovou látku, neboli též drogu lze považovat každou chemickou nebo přírodní látku, která mění duševní stav člověka a ovlivňuje jeho myšlení, citění anebo jednání. (Nešpor, 2003, s. 26) Samotné užívání takových látek je spjato zejména s mladší populací, kdy osoba užije návykové látky z důvodu zvědavosti, nebo se snaží zapadnout do kolektivu, či užitím návykové látky řeší svou tíživou životní situaci. Návykové látky jsou nebezpečné hlavně kvůli prudce rostoucí závislosti na nich, kdy ze zdravotního hlediska tato po dlouhodobém užívání způsobuje zhoršení zdravotního stavu uživatele, které může vést v krajním případě až ke smrti. Ze sociologického hlediska závislost na návykových látkách nutí jedince udělat vše proto, aby znovu návykovou látku dostal a ten se tak může dopouštět projevů rizikového chování například krade, lže a nebo vyhrožuje proto, aby drogu získal. Mezi nejčastěji užívané návykové látky patří alkohol, tabák, marihuana, hašiš, pervitin, kokain, halucinogeny, opiáty a dále pak ještě tlumivé léky a organická rozpouštědla.

1.2.3 Vandalismus

Jako vandalismus lze označit takové jednání, kdy pachatel ničí nebo poškozuje veřejný či soukromý majetek, přičemž mu to nepřináší žádný majetkový prospěch a činí tak pouze pro vlastní potěšení nebo seberealizaci. Vandalismu se mohou dopouštět samotní jednotlivci nebo i celé skupiny. Jeho znaky jsou anonymita a nesmyslnost ničení.

Vandalismus je primitivní ničení kulturních hodnot, potěšení z ničení, nepatří sem terorismus, šikana, v zásadě projev skupinového protestu, provokace, upozornění na sebe, spontánní reakce po fotbalovém zápase i jako akt z vůle, msty, rasové nesnášenlivosti. (Hartl, 1994, s. 229)

Vandalismu se nejčastěji dopouštějí adolescenti mužského pohlaví většinou z důvodu potřeby demonstrovat svou sílu a moc. Právní kvalifikace vandalismu v České republice vyplývá z trestního zákoníku, kde lze vandalismus kvalifikovat jako trestný čin výtržnictví a trestný čin poškození cizí věci, dále pak v mírnějších případech, kdy způsobená škoda vandalismem nepřesahuje vysoké částky, ho lze kvalifikovat jako přestupek proti majetku podle zákona o přestupcích.

1.2.4 Rasismus

Rasismus je ideologie a teorie, podle které se lidé rozdělují na základě fyziologických rasových odlišností na sociální skupiny. Jeho vznik spadá do romantismu, kde vznikl jako reakce na osvícenská teorie o rovnosti občanů a tehdy souvisel s využitím evoluční teorie. Novodobý rasismus, stejně jako jeho dřívější formy, popírá rovnocennost lidských ras, která je vědecky a historicky objektivně prokázána a je tudíž nezpochybnitelná. Nemá ani vědecké, ani morální opodstatnění, ale přesto provází lidstvo od starověku podnes. (Wolf, 2000, s. 56) Z hlediska trestního zákoníku České republiky je rasismus kvalifikován jako trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, dále z hlediska trestního práva jsou další jiné trestné činy posuzovány přísněji, spáchá-li ho osoba pro domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině nebo národnosti.

1.2.5 Obecně kriminální jednání

Obecně kriminální jednání neboli kriminální chování je takové chování, které závažně porušuje společenské normy, narušuje plynulý chod společnosti a je proti němu vedena obrana ze strany společnosti většinou prostřednictvím právních předpisů. V souvislosti s obecně kriminálním jednáním též můžeme výše popsaný druh jednání označit jako antisociální.

Antisociálním je myšleno jednání jedince nebo skupiny, které je vědomě zaměřeno na porušování zákonem chráněných závažných společenských norem a veškeré formy chování zaměřené proti

společnosti bez ohledu na věk, původ nebo intenzitu činu. Nejzávažnější formy antisociálního chování jsou vraždy, zabití, sexuální delikty, krádeže, terorismus, organizovaný zločin. (Schelleová, 2004, s. 26)

Podle Sobotkové (2014) je obecně kriminální jednání druh rizikového chování, do kterého spadají hlavně krádeže.

1.3 Proměny člověka z hlediska věku

Z hlediska vývojové psychologie lze život člověka rozdělit do několika etap, pro které jsou udávány charakteristické věkové rozmezí. Podle autorů Langmeiera a Krejčířové (2006) se období lidského života podle vývojové psychologie dělí na prenatální období, novorozenecké období, kojenecké období, batolecí období, předškolní období, vstup dítěte do školy, mladší školní období, období dospívání, časná a střední dospělost, pozdní dospělost a stáří.

Pro účely této práce se z hlediska projevů rizikového chování budeme zabývat pouze etapami mladšího školního období, obdobím dospívání a dospělosti.

1.3.1 Mladší školní období

Jako mladší školní období označujeme zpravidla dobu od 6-7 let, kdy dítě vstupuje do školy, do 11-12 let, kdy začínají první známky pohlavního dospívání i s průvodními psychickými projevy. (Langmeier, Vágnerová, 2006, s. 117)

Z hlediska kognitivního vývoje člověka je dítě na počátku předškolního věku schopno skutečných logických operací odpovídajících zákonům logiky, aniž by tyto muselo dříve vidět. Toto logické usuzování se ale týká jenom věcí, které si je schopno dítě názorně představit, až teprve kolem jedenácti let věku je dítě schopno formálně vyvozovat závěry i bez toho, aniž by si jev muselo názorně představit.

Vstupem do školy je dítě nuceno emočně se vyvíjet a socializovat se. Děti reagují jinak na dospělé, než na jiné druhé děti, již v předškolním věku mají děti tendenci reagovat dominantně nebo podřízeně, kdy nástupem do školy se tento osobnostní rys ještě více prohloubí. Z hlediska projevů rizikového chování je dítě mladšího školního období vystaveno velkému náporu, jež může mít

stěžejní vliv na výskyt projevů rizikového chování u každého jedince individuálně. Mezi projevy rizikového chování, týkají se jedinců v tomto období, patří hlavně záškoláctví.

1.3.2 Období dospívání

V dnešních podmínkách rozvinuté průmyslové společnosti lze vymezit období dospívání platné pro většinu jedinců, dolní hranicí zhruba 11-12 let a horní hranicí přibližně 20-22 let. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 143)

Z důvodu značného rozdílu mezi dvanáctiletým a dvacetiletým, kdy dvanáctiletý je pořád dítětem a dvacetiletý dospělým, se období dospívání dále člení na období pubescence a období adolescence. Období pubescence je zhruba od 11 do 15 let života a dělí se na dvě fáze a to prepubertu a vlastní pubertu. Období adolescence spadá do období 15 až 22 let života a vyznačuje se dokončováním fyziologického růstu a plnou reprodukční zralostí.

Období pubescence bývá často označováno jako obdobím bouří a krizí a vyznačuje se emoční nestabilitou projevující se náhlými změnami nálad a impulzivitou. Jedinci v období pubescence jsou často nejistí sami sebou a svým okolím, emoční výkyvy a impulzivita se začíná stabilizovat až v období adolescence.

V období dospívání probíhá vývoj motoriky výrazněji, kdy dospívající získávají sílu, hbitost a další pohybové vlastnosti rychleji oproti předchozím vývojovým etapám, což má za následek zvýšený zájem o sportovní aktivity, odkud pak, vlivem úspěchů v těchto aktivitách, mohou přicházet pozitivní emoční pocity, jež zvyšují jedincovo sebehodnocení.

Z hlediska kognitivního vývoje člověka dochází v pubescenci, podle Piageta k vývoji tzv. formálních operací, kdy je myšlení jedince vyvinuto k tomu, že konkrétní operace jsou sami považovány za objekt dalších operací. Autoři Langmeier a Krejčířová (2006, s. 150) tvrdí o dospívajících, v souladu s Piagetem, že vyvozují se soudy o soudech, myslí o myšlení. Tím je dán myšlení daleko větší prostor: Dospívající je nyní schopen velkého počtu myšlenkových kombinací, z nichž mnohé se ve skutečnosti ani nevyskytnou.

U období dospívání jsou velmi důležitými faktory, které je potřeba zmínit, ve vztahu k projevům rizikového chování, vliv vrstevnické skupiny, emoční vývoj a socializace. Období dospívání je v tomto směru specifické v tom, že se jedinec uvolňuje ze závislosti na jeho nejbližší rodinu a vytváří

si další vztahy, zejména ve vrstevnických skupinách. Podle autorů Langmeiera a Krejčířové (2006, s. 154) probíhá navazování vztahů mezi vrstevníky ve specifických stupních navazujících po sobě.

1. stupeň - skupinová izosexuální fáze - sklon jedinců, v období pubescence, sdružovat se ve skupinách stejného pohlaví, kdy chlapci odmítají děvčata a dívky zase chlapce. Vliv skupiny bývá většinou pozitivní, může však být i negativní a to zejména vlivem antisociálního skupinového postoje.

2. stupeň - individuální izosexuální fáze - jelikož skupina nedokáže zcela uspokojit vztahové potřeby jedince, vznikají intimnější vztahy důvěrných přátelství mezi jednotlivci, v rámci nichž si jedinci svěřují a sdílejí své nejsoukromější pocity.

3. stupeň - přechodná etapa - projevuje se počátkem zájmu o druhé pohlaví, který bývá nejprve bázlivý a nejistý, jedinci jsou často vystavováni posměškům vrstevníků.

4. stupeň - heterosexuální fáze polygamní - období "první lásky" objevující se na přelomu pubescence a adolescence, kdy první vztahy mezi jedinci opačného pohlaví jsou značně ovlivňovány podle vzorů vrstevnické skupiny. V tomto období začínají vznikat první intimní emoční vztahy a sexuální zkušenosti.

5. stupeň - etapa zamilovanosti - projevuje se ustálením vztahů k opačnému pohlaví, hloubkovostí, vázaností a oddaností. Tyto vztahy v kladných případech vyústí k záměru trvalého manželství a založení vlastní rodiny, tento stupeň probíhá na konci adolescence nebo na počátku dospělosti.

Projevy rizikového chování, jež se týkají jedinců v období dospívání jsou zejména záškoláctví, vandalismus, první zkušenosti s užíváním návykových látek, v krajním případěch obecně kriminální jednání.

1.3.3 Dospělost

Vývojové (evoluční) změny a postupné stárnutí představují kontinuální změny, jejichž rozčlenění je do jisté míry libovolné. To platí dvojnásob pro dospělost, kde nenacházíme tak výrazné mezníky rozdělující jednotlivé vývojové etapy tak jako v dětství a v dospívání (snad s výjimkou menopauzy). Přesto je ovšem velký rozdíl v myšlení, citění a sociálním chování mladého dospělého člověka po 20. roce života, padesátiletého jedince a starého člověka, kterému je kolem 80 let.

Rozdělení dospělého věku do určitých etap, které se nutně překrývají a nastupují rozdílně u jednotlivých lidí, je proto potřebné. V tomto textu dělíme věk dospělosti do čtyř etap:

1. Časná dospělost (zhruba od 20 do 25 - 30 let) je přechodným obdobím mezi adolescencí a plnou dospělostí. Dospělost tu vymezujeme s přihlédnutím ke třem kritériím: k věku, k převzetí určitých vývojových úkolů a k dosažení určitého stupně osobní zralosti.
2. Střední dospělost (asi do 45 let) je obdobím plné výkonnosti a relativní stability.
3. Pozdní dospělost je dobou do začátku stáří (tj. asi do 60 - 65 let).
4. Stáří (jež lze dále dělit na časně a vysoké). (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 167)

Časná dospělost - jedno z kritérií dospělosti je dosažení osobní zralosti. Zralost u každého člověka přichází v jiné době, lze ji definovat jako bod, kdy končí osobní expanze a začíná fáze konsolidace. Z hlediska kognitivního vývoje probíhá největší expanze intelektové složky člověka v dětství a poté v časně dospělosti, v dalších vývojových etapách se intelektová složka rozvíjí výrazně pomaleji a nebo vůbec. Z pohledu emočního vývoje a socializace je období časně dospělosti obdobím hledání práce, kdy mladí lidé si teprve ověřují své schopnosti a dávají přednost takovým pracím, které pro ně vykazují určitý druh zajímavosti, nežli pracím, které vykazují pouze finanční uspokojení. Mimo práci, je období časně dospělosti také obdobím, ve kterém probíhá socializace v největší míře, jedinec snadno navazuje vztahy, má hodně přátel a přátelství získaná v tomto období většinou přetrvávají velmi dlouho. Období dospělosti je specifické tím, že lidé vstupují do manželství a zakládají rodiny. Rodina má čtyři základní funkce, jsou to reprodukční, hospodářská, socializační a emocionální funkce. Pokud některé z těchto funkcí jsou plněny jen částečně nebo vůbec, vznikají dysfunkční rodiny, ve kterých se vyskytuje absence vzájemných vztahů mezi rodiči a dětmi, kdy tato může vést k nežádoucímu vývoji vychovávaných dětí a členové rodiny tak mohou mít sklon k projevům rizikového chování.

Pozdní dospělost - bývá označována jako období nejzákladnějších krizí, v této etapě, která probíhá zhruba od 45 do 60 let, bývá též lokalizována tzv. "krize středního věku". Po překonání této krize je období pozdní dospělosti označováno jako nešťastnější období lidského života, neboť člověk, po odchodu dětí z domova, má dostatek volného času, finančních prostředků a ostatních zdrojů, které může užívat sám pro sebe. Na konci období pozdní dospělosti lze na jedincích pozorovat výrazné fyziologické změny - stárnutí, projevující se změnou vzhledu a úbytkem fyzických sil, který je ale do 60 let věku prozatím málo výrazný. Kognitivní myšlení v období pozdní dospělosti spíše

stagnuje, projevuje se jistý druh konzervativnosti, člověk spoléhá na to co už umí, žádný výrazný pokles intelektuálních schopností však zatím není patrný. Z hlediska sociálních změn je pozdní dospělost ovlivňována dvěma hlavními jevy, a to odchodem dětí z domova, kdy vzniká pocit prázdného hnízda a odchodem do důchodu na přechodu pozdní dospělosti a počátku stáří.

Projevů rizikového chování u dospělých jedinců je celá škála, jediný z vybraných projevů rizikového chování, který do období dospělosti nespadá, je snad jen záškoláctví.

1.4 Postoje a přístupy

Jedná se o vztah člověka k nějakému jevu, předmětu, či objektu. Synonymem postoje je přístup. Definice postoje je následující:

Postoj je hodnotící vztah zaujímaný jednotlivcem vůči okolnímu světu, jiným subjektům i sobě samému. Zahrnuje dispozici chovat se, či reagovat určitým relativně stabilním způsobem. Postoj je získaný na základě spontánního učení v rodině a jiných sociálních prostředích. (Průcha, 2013, s. 171)

Postoje mají tři hlavní složky, jedná se v prvé řadě o složku kognitivní, jež vyjadřuje názor člověka na objekt, kdy tento je postaven na všech informacích a rozumových úvah, které člověk o objektu získal, v další řadě je zde složka konativní, která vyjadřuje chování člověka vůči objektu, kdy toto může být ve prospěch objektu, nebo proti němu a v poslední řadě se jedná o složku emocionální vztahující se k citovému vztahu člověka k objektu kupříkladu láska, či nenávisť. V souvislosti s postoji samotnými nutno dodat, že postoje lze empiricky měřit a to pomocí tzv. postojové škály. Postojová škála je v empirickém výzkumu často aplikovaná měřicí technika, pomocí níž jsou zjišťovány postoje osob. (Průcha, 2013, s. 171)

U škálových položek respondent vypovídá tak, že vybírá určitý bod na předložené škále, škálových položek je mnoho typů a mívají různou podobu. (Chráška, 2016, s. 161)

Sociální pracovník má vyjadřovat určité základní postoje a hodnoty bez ohledu na konkrétního klienta (bez ohledu na to, zda je mu sympatický, či nikoliv). Mezi tyto klíčové postoje patří podle Felixe Biesteka (1957) individualizace, nehodnotící postoj, respekt vůči právu na sebeurčení, zachování důvěrnosti vztahu, kontrolovaná emoční angažovanost, vyjadřování pocitů, akceptace. (Navrátil, 2001, s. 46)

Individualizace - v rámci individualizace je třeba brát v potaz, že každý klient je jedinečný a má své vlastní zkušenosti a při kontaktu s ním, je nutno odložit všechny předsudky a stereotypy.

Nehodnotící postoj - je spjat především s profesním výkonem sociálního pracovníka, není jeho úlohou posuzovat morální úroveň klienta.

Respekt vůči právu na sebeurčení - nesmíme zaměnit s principem podpory každého klientova přání, tyto si může sociální pracovník dovolit pouze respektovat, společně s klientovou mírou sebezpoznání a jeho odpovědností za vlastní činy. Sociální pracovník má též právo upozornit klienta na důsledky jeho činů, mohl-li by se kupříkladu dopustit porušení zákona.

Zachování důvěrnosti vztahu - s veškerými informacemi týkající klienta musí sociální pracovník zacházet s maximální důvěrností, ale v některých případech je potřeba, aby byly tyto informace sdíleny s jinými odborníky za účelem maximalizace pomoci klientovi. Ke sdílení informací by mělo vždy docházet se souhlasem klienta a tento by měl být též informován o důvodech sdílení těchto informací s dalšími osobami, které jsou též vázány povinností mlčenlivosti vůči klientovi.

Kontrolovaná emoční angažovanost - jedná se jistý způsob empatického jednání, sociální pracovník je vnímavý vůči klientovým pocitům, těmto se snaží porozumět a adekvátně na ně reagovat.

Vyjadřování pocitů - spočívá ve vytváření takového prostředí, aby klient mohl vyjadřovat bez obav veškeré své pocity, jak ty pozitivní, tak i negativní.

Akceptace - vyjadřuje schopnost sociálního pracovníka respektovat klienta, i když se v chování klienta vyskytuje řada negativních projevů. Podle dřívějšího principu psychoanalýzy byl zdůrazňován princip neutrality a objektivity ze strany sociálního pracovníka, v dnešní době je preferovaný přístup vyjadřování angažovanosti, opravdovosti, laskavosti a empatie, a to i případně, že sociální pracovník nemůže klientovi pocity sdílet.

2. VYUŽITÍ PREVENCE VŮČI PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

2.1 Prevence

Samotný pojem prevence pochází z latinského slova *prevenire* a znamená předcházení. Jedná se o soubor opatření, která se snaží předcházet nějakému nežádoucímu jevu, konkrétně se může jednat třeba o závislosti na alkoholu a jiných omamných látkách, nemocem, neúspěchu, projevům rizikového chování a podobně. Prevence je považována za efektivní, lze li její výsledek změřit, nestačí pouhého subjektivního názoru, či dojmu že se něco zlepšilo, též nestačí jen změna postojů nebo získání znalostí, pokud se tyto nepromítnou do konkrétního reálného chování. Prevence se dělí na tři typy, a to primární, sekundární a terciární.

2.2 Primární prevence

Tento typ prevence se zabývá hledáním způsobů, předcházením a zkoumáním příčin nežádoucích jevů a má hlavně informační charakter. Primární prevence je zaměřena na širokou veřejnost, není určena pro konkrétní skupinu.

Primární prevence rizikového chování představuje nehomogenní soubor různých přístupů a intervencí, které jsou dnes obsaženy v několika různých rezortních koncepcích. (Miovský, 2010, s. 13)

Do současné doby není zřetelně popsána hranice mezi prevencí kriminality, zdravotnickou prevencí a prevencí školskou, z tohoto důvodu je primární prevence považována za mezioborovou. Oblast primární prevence navíc vyžaduje spolupráci více složek, mezi něž patří v první řadě policie, orgán sociálně právní ochrany dětí, dále pak zařízení a instituty školského charakteru, poradenské a duchovní instituce, a další.

Jednorázové preventivní akce, zastrašování, potlačování diskuse, citový apel, stigmatizace a znevažování osobních postojů, jsou metody, které jsou při provádění primární prevence považovány za neúčinné. Dále je též nedostatečný postup, kdy v rámci preventivního opatření, necháme poučované osoby pouze sledovat videomateriál, přednášky, nebo besedy s bývalými uživateli. V

rámci účinnosti prevence je třeba respektovat názor poučovaných osob a tyto je nutné zapojit do aktivit.

Primární prevence se dělí na specifickou primární prevenci a nespecifickou primární prevenci.

Specifická primární prevence

Hovoříme-li o specifické primární prevenci, je nutno dodat, že tato se vztahuje v drtivé většině případů na mladší populaci, respektive žáky základních a středních škol, neboť ti jsou nejvíce ohroženou skupinou z hlediska budoucího výskytu projevů rizikového chování. Mladší populace je náchylnější k ovlivňování.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- c) indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky. (Prevence-info.cz, 2018)

Nespecifická primární prevence

Do nespecifické primární prevence řadíme všechny aktivity, které podporují zdravý životní styl. Těmito aktivitami mohou být volnočasové zájmové a sportovní aktivity nebo jiné programy, jež vedou jedince k odpovědnosti za své jednání prostřednictvím dodržování pravidel společnosti a činností vedoucí ke zdravému rozvoji osobnosti jedince.

2.3 Sekundární prevence

Sekundární prevence je zaměřena na konkrétní cílové ohrožené skupiny, v kterých se snaží včas zachytit nežádoucí jevy a zabránit jejich šíření a prohloubení. Důležité je též uvést, že se nezaměřuje pouze na jedince a cílové skupiny, ale i na jeho rodinu. Většinou se vztahuje k užívání návykových látek, kdy tato spočívá v zabránění rozvoje a šíření závislosti na návykové látce. Úspěšná léčba může vést až k úplné abstinenci, v dalších případech k substituci, nebo zmírnění množství podávané látky.

Provádí se až po vzniku nemoci, ale ještě před tím, než nemoc způsobila poškození. (Nešpor, 2011, s. 156)

2.4 Terciární prevence

Cílovou skupinou terciární prevence jsou lidé, jež právě prošli odvykací, nebo jinou léčbou, byli propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody, a podobně, a je určena k tomu, aby se u těchto lidí zabránilo opakování jejich nežádoucího chování.

Terciární prevence využívá zejména sociální práci jako je hledání zaměstnání a bydlení, pomoc při jednání s institucemi a zdravotními pojišťovnami atd. Patří sem i základní péče o zdraví uživatelů drog, kdy nejsou chráněni jen samotní uživatelé, ale i společnost. (Kalina, 2008, s. 22) V souvislosti s terciární prevencí se setkáme s pojmem “harm reduction”, což v doslovném překladu znamená snižování škod. Jedná se o program, jež zahrnuje přístupy a strategie sloužící ke snižování nebo minimalizaci škod způsobených návykovými látkami u jedinců, kteří nemají žádnou motivaci s užíváním látky přestat. Obsahem programu jsou jak strategie vedoucí k úplné abstinenci, tak strategie vedoucí k bezpečnému užívání látky, program se snaží co nejvíce zamezit a snížit rizika ohrožující život nebo zdraví osob, které vznikají při aplikaci látky, či kontaktem osob s jinými osobami.

3. POLICIE A JEJÍ VYBRANÉ ČINNOSTI A KOMPETENCE PROTI PROJEVŮM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Pro účely této bakalářské práce, která se zabývá prací policistů České republiky v souvislosti prevence proti projevům rizikového chování, je zapotřebí též formulovat některé specifické činnosti týkající se policejní práce, za účelem získání přehlednějšího a ucelenějšího obrazu o probíraném tématu. Zdroje, ze kterých je v rámci výše uvedené věci možnost čerpat, jsou výhradně právního charakteru, jedná se o vybrané termíny ze zákona o policii, zákona o služebním poměru, trestního zákoníku, trestního řádu, dále pak vybrané interní dokumenty a závazné pokyny policie a ministerstva vnitra, jež se zabývají problematikou preventivní činnosti policie a práce s projevy rizikového chování.

3.1 Policie České republiky

Policie České republiky (dále jen „policie“) je podle zákona č. 273/2008 Sb., o policii, jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Policie působí na území České republiky, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak. (Zákon č. 273/2008 Sb.)

V rámci výkonu služby, podle výše zmíněného zákona o policii, má policie oprávnění spolupracovat s fyzickými nebo právníckými osobami, které vykonávají činnost v oblasti prevence kriminality a projevů rizikového chování (dříve sociálně patologických jevů), a také pracujícími s pachateli trestných činů a osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování.

3.1.1 Postup policistů vůči projevům rizikového chování u dětí

Podle pokynu policejního prezidenta č. 289/2016, který upravuje činnost policistů na úseku dětí, se dítětem rozumí kterákoliv osoba mladší 18 let. Konkrétní činnosti policie na úseku dětí je vymezena podle výše zmíněného pokynu policejního prezidenta a v rámci něhož:

Policisté služby pořádkové, dopravní a cizinecké policie v rámci plnění služebních úkolů

- a) se podílejí na zjišťování závadového chování a jednání, které nevhodně působí na příznivý vývoj a řádnou výchovu dětí,

- b) odhalují protiprávní činy dětí a trestné činy páchané na dětech, zjišťují jejich pachatele a ve vymezeném rozsahu plní úkoly policejních orgánů,

- c) věnují pozornost místům, kde dochází k protiprávním činům dětí nebo k soustředování dětí ve volném čase,

- d) zjišťují, zda jednáním zákonných zástupců vůči dětem nedošlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a za tím účelem provádějí úkony trestního řízení nebo šetření v rámci řízení o přestupcích,

- e) postupem uvedeným v čl. 14 až 16 poskytují informace o zjištěných protiprávních činech dětí orgánům sociálně-právní ochrany dětí,

- f) se podílejí na spolupráci s dalšími organizacemi a institucemi zabývajícími se péčí o děti (orgán sociálně-právní ochrany dětí, Probační a mediační služba, školská zařízení, zdravotnická zařízení apod.). (Pokyn policejního prezidenta č. 289/2016)

3.1.2 Vymezení preventivní činnosti policistů v terénu

Výkon preventivní činnosti spadá pod kompetenci služby pořádkové policie, kdy každý policista policista, sloužící na oddělení služby pořádkové policie, zejména se jedná o obvodní nebo místní oddělení policie, má přidělen svůj okrsek. Okrsek je přidělený úsek, za který má policista osobní zodpovědnost, v rámci svého okrsku policista provádí občůzkovou službu, jejíž provádění je definováno v pokynu policejního prezidenta č. 180/2012, o plnění základních úkolů služby pořádkové policie.

Výkonem obchůzkové služby je zajišťován bezprostřední kontakt s veřejností, je zaměřen na prevenci, spolupráci se státními orgány, orgány územních samosprávných celků a právníky a fyzickými osobami. Podmínkou pro její provádění je nutná dobrá místní a osobní znalost, zejména

- a) hranic přiděleného okrsku, celého území a bezpečnostních rizik v území,
- b) míst, kde dochází k častému narušování veřejného pořádku a páchaní trestné a jiné protiprávní činnosti,
- c) míst a objektů, kde dochází k soustředění osob dopouštějících se protiprávního jednání (např. úkryty, neobydlené budovy, restaurace, parky),
- d) dalších míst, zejména tržišť, burzovních a prodejních míst (oficiálních i neoficiálních),
- e) dislokace institucí a organizací poskytujících veřejné služby (hasičské sbory, pohotovostní lékařská služba, havarijní a opravárenské služby, orgány územních samosprávných celků atd.),
- f) zájmových osob z hlediska jejich dřívější nebo současné trestné činnosti, jejich jména, přezdívky, úroveň a způsob života, styky, chování, pracovní zařazení apod.,
- g) osob, které jsou ochotny spolupracovat s policií a poskytují informace o připravované nebo páchané trestné činnosti, informace k narušování veřejného pořádku apod.,
- h) osob, které jsou z titulu své funkce povinny spolupracovat s policií,
- i) osob, po kterých je vyhlášeno mimořádné pátrací opatření a osob s trvalým pobytem v obvodu působnosti, po kterých je vyhlášeno pátrání. (Pokyn policejního prezidenta č. 180/2012)

Z hlediska informační preventivní činnosti existuje profese tzv. policejní preventista, kdy tento, v souladu s příslušnými právními a interními předpisy, provádí preventivně informační činnost ve školských zařízeních. Kritériem pro stanovení policejního preventisty je splnění požadavků podle vzdělávacího programu, kdy policejní preventista musí splňovat následující podmínky:

- je ve služebním poměru k Policii ČR,
- je zařazen k výkonu služby v preventivně informační skupině Policie ČR nebo je dlouhodobě pověřen poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků,
- má znalosti na úrovni základní odborné přípravy (ZOP) policistů,
- úspěšně absolvoval kurz „Řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí“. (Vzdělávací program, 2007, s. 8)

Náplní práce policejních preventistů je netradičními způsoby, dle vlastního uvážení, předcházet kriminalitě. V rámci své činnosti se zaměřují na rizikové skupiny obyvatel, kdy využívají všech, jim dostupných prostředků, metod a postupů, aby zamezily, nebo zmírnily újmu způsobenou této dané skupině obyvatel.

3.2 Kriminologie a kriminalita

Kriminalitu považujeme za druh odchylného chování, které je nepřípustné a je sankcionováno trestním právem. (Ondřejkovič, 2011, s. 55)

Věda zabývající se kriminalitou se nazývá kriminologie, jedná se o samostatnou vědní disciplínu, jež využívá poznatků z psychologie, psychiatrie, sociologie a z práva. Zabývá se kriminalitou jako sociálním jevem, též šetří její příčiny, hledá možnosti jak jí předcházet a zkoumá oběti trestných činů.

Definice kriminologie bychom našli nespočetně mnoho, pro většinu z nich je však společné, že kriminologie je:

1. samostatná věda o příčinách a podmínkách trestného činu
2. o stavu, struktuře a dynamice kriminality
3. o pachateli a oběti trestného činu
4. o prevenci zločinnosti. (Ondřejkovič, 2011, s. 55)

Oproti kriminalistice, což je věda zabývající se stíháním a objasňováním zločinů, taktikou vyšetřování, metodami a postupy, pomocí nichž lze dokázat, že se trestný čin stal, lze kriminologii označit jako uspořádaný celek empirických poznatků o zločinu, zločincích a kontrole zločinného chování.

Pro stanovení trestní sankce je v současné době kritériem stanovení dvou následujících principů.

1. princip spočívá v ochraně lidských práv a individuální svobody.
2. princip je vymezen kritériem společenské škodlivosti, kdy tento je proměnný v závislosti na dobových a politických vlivech.

Pro vymezení kriminality se podle Ondřejkoviče (2011) používají tři základní způsoby, v první řadě se jedná o sociálně - etické vymezení zločinu, dále pak normativní a chápání zločinu ze sociologického hlediska.

Sociálně - etické vymezení zločinu

Opírá se o společensky vybudovaný systém norem a kulturních vzorů a odvozuje se od toho, co se přičí dobrým mravům. Je to historicky nejstarší vymezení zločinu.

Podle tohoto vymezení se zločin dělí na přirozený a umělý. Přirozeným zločinem je to, “co je zlé samo o sobě”. Váže se bezprostředně na mezilidské vztahy a nejčastější činy reprezentující přirozený zločin jsou vražda a krádež, jako univerzálně nepřípustná a odsouzení hodná forma chování. Umělý zločin je opakem přirozeného zločinu “to, co je jako zlé zakázáno”. Patří sem činy, které nemusí být obecně morálně nepřípustné, ale jsou zakázány z důvodu ochrany určitých společenských principů, vztahují se většinou na vztahy lidí vůči institucím. (Onřejkovič, 2011, s. 68)

Normativní - trestně právní vymezení zločinu

Předností tohoto vymezení je přesnost, jednoznačnost obsahu a rozsahu kriminality. Kriminalita podle tohoto vymezení je forma chování, která je definovaná skutkovými podstatami jednotlivých trestných činů. U trestně právního vymezení je zapotřebí zmínit, že jeho definice se může měnit v závislosti na časo-prostorové proměnlivosti obsahu pojmu. Zjednodušeně řečeno, co je dnes považováno za trestný čin, může být zítra dekriminalizováno a naopak. Ačkoliv trestní právo spočívá primárně v ochraně univerzálních lidských hodnot spjatých se životem, zdravím a majetkem, přesto se do něj intervují skupinové, zejména politické zájmy, jež mohou hranici kriminalizace dynamicky posouvat a měnit její rozsah. (Onřejkovič, 2011, s. 69)

Sociologické vymezení - zločin jako sociální deviace

Umožňuje širší chápání kriminality vedle něhož může trestně-právní definice působit jako umělá a vyňatá z komplexu přirozených sociálních procesů a vazeb. V souvislosti s vymezením kriminality hovoříme z hlediska sociologie o pojmu delikvence, kterým se též označuje chování porušující sociální normy, je velmi blízce spjato s trestně právním vymezením kriminality, ačkoliv je chápán v širším kontextu. (Onřejkovič, 2011, s. 70)

3.3 Trestně právní jednání, přestupky a trestné činy

Trestně právní, nebo-li protiprávní jednání je jakékoliv chování, které je normativně uvedeno v právních předpisech schválených a uznávaných danou společností, považuje se, kvůli porušování společností uznávaných norem a pravidel, za škodlivé. Podle míry škodlivosti a nebezpečnosti jednání se protiprávní jednání rozlišuje na přestupek a trestný čin. Trestné činy jsou vymezeny v zákoně č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, a veškeré přestupky, jedná se o méně závažné jednání z hlediska společenské škodlivosti, jsou zase vymezeny v zákoně č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích.

3.3.1 Pojem trestný čin

Trestný čin je jednání, které porušuje společensky uznávané normy a je společensky škodlivé. Dále je toto jednání vymezeno normativními, trestně - právními předpisy.

K pojmu trestný čin:

- (1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.
- (2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Podle téhož zákona se trestným činem rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc. (Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, § 13, § 111)

Trestné činy se podle trestního zákoníku dělí v závislosti na horní hranici nejvýše možného uložitelného trestu odnětí svobody na přečiny, zločiny a zvláště závažné zločiny. Přečiny jsou všechny trestné činy za něž zákoník stanovuje nejvyšší možnou sankci do 5 let, u zločinů stanuje do 10 let a zvláště závažné zločiny jsou všechny trestné činy, u nichž je sankce stanovená na výše než 10 let. Dále se, dle trestního zákoníku, dělí trestné činy, podle způsobu spáchání, na úmyslné a nedbalostní. Pokud není v trestním zákoníku uvedeno, že postačí i zavinění z nedbalosti, musí být, z pohledu trestně - právního hlediska, prokázáno, že čin byl spáchán úmyslně, jinak se nejedná o trestný čin.

K tomu, aby mohla být osoba obviněna ze spáchání trestného činu, musí svým jednáním naplnit skutkovou podstatu trestného činu. Skutková podstata trestného činu je soubor povinných a nepovinných znaků objektu, subjektu, objektivní stránky a subjektivní stránky, které od sebe rozlišují jednotlivé trestné činy navzájem. Objekt je hodnota chráněná trestním zákoníkem, nejedná se o osobu ani o věc. Subjektem se rozumí trestně odpovědná osoba pachatele. Subjektivní stránka se váže k psychice člověka a vyjadřuje zavinění. Objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu se projevuje navenek, vnímáme ji svými smysly a charakterizuje nám způsob spáchání trestného činu a jeho následky.

Za spáchání trestného činu není osoba trestně odpovědná, pokud čin spáchá v nepřítomnosti, v nutné obraně, nebo krajní nouzi, či za dalších okolností vylučujících protiprávnost, dále pak za spáchání trestného činu nenese zodpovědnost osoba, jež nedovršila věku 15 let. Trestné činy osob mladších 18 let řeší trestně právní předpis, zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

3.3.2 Pojem přestupek

Od července roku 2017 vyšel v platnost nový právní předpis upravující přestupkové jednání, který nahrazuje původní zákon o přestupcích, tj. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Stávající zákon je nahrazen novou legislativou, konkrétně zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin. (Zákon č. 250/2016 Sb., § 5)

Na rozdíl od trestního zákoníku, podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, postačuje k odpovědnosti za přestupek pouze nedbalostní jednání, není-li v zákoně uvedeno, že je potřeba úmyslného zavinění. Sankce za přestupek, jelikož způsobené jednání nemá tak vysokou míru společenské škodlivosti, jsou napomenutí, pokuta, zákaz činnosti a propadnutí věci. Za spáchání přestupku nenese osoba zodpovědnost, spáchá-li přestupek v nepřítomnosti, nedovršila věku 15 let, a nebo spáchá-li přestupek za okolností vylučujících protiprávnost.

3.4 Násilí a druhy násilí

Definice násilí existuje v odborné literatuře mnoho, tyto se vzájemně liší, překrývají, nebo doplňují.

Z trestně - právního hlediska je násilí definováno v trestním zákoníku.

Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 119)

Násilí má několik základních druhů:

Fyzické násilí - způsobení fyzické újmy na zdraví osoby, a to poraněním, ublížením na zdraví nebo smrtí.

Psychické násilí - emocionální újma způsobená verbální agresí například zesměšňováním, urážkami, zastrašováním, nadávkami a podobně.

Sociální násilí - zahrnuje materiální a finanční týraní, v rámci tohoto druhu dochází ke znepřístupnění zdrojů k uspokojování základních životních potřeb.

Sexuální násilí - je to násilí páchané v oblasti sexuality, jeho konkrétní formy jsou zneužití, znásilnění a obtěžování.

Sebeпоškozování - zvláštní druh násilí, jedná se o agresi páchanou vůči sobě samému, extrémní formou tohoto násilí je sebevražda.

Institucionální násilí - speciální forma násilí zapříčiněno nařízenými postupy a normami především v úředních institucích, kdy tyto vedou k prodloužení, nebo znemožnění procesu (například adopce dítěte, kdy toto by mohlo být už delší dobu začleněno do funkční rodiny, nicméně to není možné z důvodu úředních postupů).

Rasové násilí - způsobeno předsudky, xenofobním jednáním a intolerancí vůči osobám s rasovými odlišnostmi.

Mediální násilí - prezentováno v kinematografii, jedná se též o dehonestující informace o některých skupinách obyvatelstva, které zveřejňují média.

3.5 Definice města a obce (vesnice, venkov)

Z hlediska zákona o obcích můžeme v České republice rozdělit města, obce a městysy. Tyto se dělí podle počtu obyvatel, kdy obec má do 3000 obyvatel, městys kolem 3000 obyvatel, město má nad 3000 obyvatel a statutární město přes 50 000 obyvatel. Předseda poslanecké sněmovny má oprávnění, na žádost obce, při dosažení určitých podmínek ze strany obce, stanovit z obce město. Z hlediska administrativního rozeznáváme Městský úřad a Obecní úřad, kde již podle názvu názvu jednotlivých úřadů můžeme odvodit, zda se dle zákona, jedná o město či obec. Ze sociologického pohledu spočívá rozdíl mezi obcí, neboli vesnicí, či venkovem a městem v tom, že na venkově se lidé navzájem znají působí zde velký vliv sociální kontroly, kdežto ve městech je z důvodu velké hustoty obyvatel, nemožné, aby se všichni lidé navzájem znali, tudíž zde panuje anonymita jsou zde vytvořeny podmínky pro rozvoj rizikového chování.

3.5.1 Město

Město je sídelní geograficky vymezený útvar, pro který je charakteristický soubor znaků, jež jej odlišuje od vesnice. Jsou to především relativní velikosti ve srovnání s vesnicemi, vysoká hustota osídlení, kompaktnost a koncentrace zástavby, typická demografická, sociální a profesní struktura obyvatel (obvykle nepracují v zemědělství, ale naopak v obchodu, průmyslu, službách) a poskytování správních, vzdělávacích, obchodních a kulturních funkcí pro širší okolí. (Wikipedie, 2018)

Slovem město se podle sociologického slovníku označuje lidské sídlo s vysokou hustotou obyvatel a komunikací, rozvinutou dělbu práce a poskytováním služeb, uspokojujících převážnou většinu obyvatel, a s vysokou mírou kulturní a hmotné směny. (Jandourek, 2012) Dalším specifíkem pro město je takzvaný městský způsob života, jedná se o to, že interakce mezi obyvateli je více účelová, neosobní a anonymní. Americký sociolog Erving Goffman použil v rámci městského způsobu života termín “zdvořilá nevšimavost”, která označuje způsob, jakým si lidé dávají najevo, že si uvědomují navzájem svou přítomnost, ale působí přitom třeba přehnaně přátelsky, či výhrušně. Obyvatelé měst mají méně sociálních kontaktů.

3.5.2 Obec (vesnice, venkov)

Obec je veřejnoprávní korporace, tedy právnická osoba, která je základní jednotkou veřejné správy, územně samosprávný celek základního stupně. V tomto smyslu je subjektem samosprávy a v různé míře, podle typu obce, také vykonavatelem státní správy. V některých zemích je obcí téměř každé město či vesnice, v jiných zemích je obvyklé, že obec je tvořena větším množstvím vesnic nebo že některé obce mohou být součástí města. V současné době existuje v České republice 6258 obcí. Vesnice může být definována z několika různých hledisek, a to z urbanistického, architektonického, sociálního, ekonomického, historického, statistického a administrativního. Nejbližší k sociální pedagogice a v souvislosti s rizikovým chováním je nepříhodnější sociální definice vesnice. Podle této definice je vesnice sídlo, kde jsou mezi jednotlivými obyvateli úzké sociální kontakty, existuje zde dlouhodobá přirozená sociální kontrola a spoluúčasť. (Wikipedie, 2018)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. METODIKA PRÁCE

Následná praktická část této práce se zabývá projevy rizikového chování, dříve sociálně patologické jevy, z pohledu policistů vykonávajících službu v terénu, jež se s výše uvedenými projevy chování setkávají. Pro realizaci práce byla provedena dotazníková metoda kvantitativního výzkumu. Z projevů rizikového chování byly, pro praktičnost a ekonomičnost provedeného výzkumu, vybrány následující projevy. Jedná se o záškoláctví, užívání návykových látek, rasismus, vandalismus a krádeže, kdy krádeže jsou zde zvoleny jako typický zástupce obecně kriminálního jednání projevů rizikového chování.

4.1 Hlavní výzkumný cíl a dílčí výzkumné cíle práce

Hlavním výzkumným cílem šetření bylo zjistit, zda a jaké existují rozdíly v informovanosti o prevenci, ve zkušenostech a v přístupech vůči vybraným projevům rizikového chování (dříve sociálně patologických jevů), tak, jak se s nimi ve své praxi setkávají policisté sloužící ve městě a v obcích.

Pod pojmem rizikové chování přitom rozumíme chování v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. (Miovský, 2010, s. 23)

Pro účely praktické části práce byly vybrány ke srovnávání, z důvodu značné rozsáhlosti projevů rizikového chování, pouze následující projevy, jež jsou v souladu s definicemi rizikového chování podle výše uvedeného autora M. Miovského (2010, s. 24). Jedná se o tyto projevy rizikového chování: záškoláctví, užívání návykových látek, vandalismus, rasismus a obecně kriminální jednání.

Pod obecně kriminálním jednáním spadají hlavně krádeže. (Sobotková, 2014, s. 40)

Dílčí výzkumné cíle:

- 1) Zjistit, zda a v případech jakých vybraných rizikových jevů se policisté měst a obcí setkávají s odlišnou četností.
- 2) Dílčím výzkumným cílem je zhodnotit informovanost policistů na úseku prevence vůči rizikovému chování.
- 3) Zjistit, zda existují typické věkové kategorie pachatelů pro některé ze sledovaných jevů rizikového chování.
- 4) Zjistit, zda a jaké existují přístupy policistů vůči vybraným projevům rizikového chování v závislosti na věku pachatelů.

4.2 Metoda sběru dat

Pro sběr dat byla použita dotazníková metoda, kdy respondenti byly požádáni o vyplnění anonymního dotazníku, ve kterém je vysvětlen jeho účel a způsob vyplnění. Otázky v dotazníku jsou uzavřené, polouzavřené, otevřené a škálové položky Likertova typu.

Otevřené otázky

U toho typu otázek byl respondentům ponechán volný prostor pro vyjádření. V dotazníku jsou otevřenými otázkami otázky číslo 2, 3, 4, 20 a 21.

Uzavřené otázky

Jedná se otázky, kdy respondent označí právě jednu položku, která mu nejvíce vyhovuje. V dotazníku jsou uzavřenými otázkami otázky číslo 1, 6, 8, 10, 12 a 14.

Polouzavřené otázky

Úkolem respondentů v případě polouzavřených otázek, bylo vybrat jednu z nabízených možností, v případě, že jim nabízené možnosti nevyhovují, mají možnost zvolit vlastní odpověď. V dotazníku jsou polouzavřené položky otázky číslo 5, 7, 9, 11 a 13.

Škálové položky

Tyto položky se především používají pro zjišťování postojů a míry souhlasu, bylo použito položkování Likertova typu, tedy pět stupňů možnosti volby. Škálovými položkami jsou v dotazníku položky číslo 15, 16, 17, 18 a 19.

4.2 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem pro kvantitativní výzkum v oblasti prevence proti projevům rizikového chování, dříve sociálně patologických jevů, jsou policisté služebně zařazeni pod Ředitelstvím policie hlavního města Prahy a pod Krajským ředitelstvím policie střeďočeského kraje, jež vykonávají službu v terénu. Jedná se o záměrný výběr respondentů, kdy dotazník jim byl poskytnut elektronicky.

4.3 Statistické zpracování dat

Ke statistickému zpracování dat získaných dotazníkem byl použit tabulkový procesor Microsoft Excel 2013, pomocí něhož byly vyhodnoceny tabulky četností odpovědí a na základě těchto pak zhotoveny výsledné tabulky a grafy.

Vypracované tabulky, zhotovené grafy a interpretované informace se vztahují především k jednotlivým dílčím výzkumným cílům.

5. VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

V rámci výzkumu bylo provedeno dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo celkem 109 respondentů, jež jsou definováni ve výzkumném souboru.

5.1 Dotazníkové šetření a jeho výsledky

Výzkumný dotazník se skládal z 21 otázek, výsledky dotazníku a povahy otázek jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Respondenti v otázkách číslo 1, 2 a 3 uváděli své základní identifikační údaje. Jednalo se především o pohlaví, délku praxe a zdali pracují ve městě, či na vesnici.

Tabulka č. 1 - pohlaví respondentů

Pohlaví	Četnost - absolutní	Četnost - relativní (%)
Muž	82	75,2 %
Žena	27	24,8 %
<i>Celkem</i>	109	100 %

Z celkového množství 109 respondentů tvořily 75,2 % muži a 24,8 % ženy. Celkový počet dotazovaných mužů byl 82, celkový počet dotazovaných žen byl 27.

Tabulka č. 2 - délka praxe

Délka praxe	Četnost - absolutní	Četnost - relativní (%)
Méně než 3 roky	60	55 %
Více než 3 roky	49	45 %
<i>Celkem</i>	109	100 %

Z celkového množství, tedy 109 dotazovaných respondentů, uvedlo 55 %, číselně 60 respondentů, kratší délku praxe než 3 roky a 45 %, číselně 49 respondentů, uvedlo, že jejich délka praxe je více než 3 roky. Základním předpokladem, proč byl mezníkem délky praxe u respondentů zvolen právě

přelom období 3 let vychází z toho, že noví policisté jsou do služebního poměru, v souladu se zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru, přijímáni na dobu určitou a to právě na 3 roky, kdy musí každý přijatý policista, do skončení období 3 let od přijetí, splnit služební zkoušku, která se zakládá přímo na zkušenostech, jež získal v praxi. Z toho důvodu lze tedy předpokládat, že policisty, kteří mají splněnou služební zkoušku, lze z profesního hlediska pokládat za zkušené odborníky.

Tabulka č. 3 - místo služebního působiště

Místo působiště	Četnost - absolutní	Četnost - relativní (%)
Město	43	39,5 %
Obce	66	60,5 %
<i>Celkem</i>	109	100 %

Z celkového množství 109 respondentů pracuje 39,5 % ve městě a 60,5 % na vesnici. Celkový počet dotazovaných respondentů byl 43 pracujících ve městě a 66 pracujících na vesnici. Za účelem zpřesnění dotazníkového šetření nebyla záměrně použita otázka, na kterou by respondenti odpověděli sami přímo, zda pracují ve městě nebo obci, neboť zde hrozí riziko, že každý z respondentů si může vyhodnotit pojem město a obec rozdílně. Proto byla otázka koncipována tak, aby respondent uvedl pouze místo svého služebního působiště, kdy pak dále bylo vyhodnoceno, dle interních dokumentů, ohledně místní působnosti jednotlivých uvedených oddělení, zdali se v územní působnosti nachází obydlená oblast, jež splňuje parametry pro to, aby se mohla nazývat městem v souladu se zvolenou definicí města v teoretické části této práce.

Otázky číslo 4, 20 a 21 se týkaly zjišťování informovanosti respondentů.

Tabulka č. 4 - stav informovanosti policistů

Úsek informovanosti	Mají znalosti		Nemají znalosti		Celkem
Projevy rizikového chování	27	24,8 %	82	75,2 %	109
Význam prevence	23	21,2 %	86	78,8 %	109
Důležitost prevence	22	20,2 %	87	79,8 %	109

Na základě odpovědí respondentů bylo vyhodnoceno, že 24,8 % z celkového množství 109 respondentů má znalosti na úseku projevů rizikového chování, 21,2 % z celkového množství 109 respondentů má znalosti na úseku významu pojmu prevence a 20,2 % z celkového množství 109 respondentů má znalosti na úseku důležitosti prevence.

Otázky číslo 5, 7, 9, 11 a 13 byly zaměřeny na zjištění intenzity styku s vybranými projevy rizikového chování.

Tabulka č. 5 - intenzita styku s vybranými projevy rizikového chování

Vybrané projevy	Více než 1x týdně	Méně než 1x týdně	Nesetkali se	Celkem
Záškoláctví	9	56	44	109
Užívání náv. lát.	28	47	34	109
Vandalismus	18	67	24	109
Rasismus	2	62	45	109
Krádeže	56	48	5	109

Ohledně intenzity styku je nutno dodat, že respondenti - policisté musejí mít, dle zákona odslouženo 37,5 hodin týdně, přičemž služby mohou mít navržené v osmi hodinových, dvanácti hodinových a ve výjimečných případech dvaceti-čtyř hodinových směnách, tudíž doba jednoho týdne byla zvolena jako adekvátní subjektivní časový úsek, v rámci něhož si je průměrný řadový policista, bez větších problémů, schopen zpětně vybavit svou prováděnou činnost.

Otázky číslo 6, 8, 10, 12 a 14 byly zaměřeny na zjištění specifické věkové hranice osob s projevy rizikového chování, s kterými se respondenti setkali.

Tabulka č. 6 - specifické hranice věku osob s projevy rizikového chování

Věková hranice	Méně než 15 let	15-22 let	22-30 let	30-40 let	40 a více let	Neuvedli věkovou hranici
Záškoláctví	34	26	0	0	0	49
Užívání náv. lát.	1	37	31	4	0	36
Vandalismus	1	41	40	1	1	25
Rasismus	1	4	32	20	2	50
Krádeže	0	12	70	18	4	5

Typickými věkovými kategoriemi osob s projevy rizikového chování se budeme dále věnovat v následující kapitole u vyhodnocení dílčího výzkumného cíle číslo 3, který se typickými věkovými kategoriemi přímo zabývá.

Posledními otázkami dotazníku, jež jsou třeba ještě uvést, jsou položky číslo 15, 16, 17 a 18, které jsou škálovými položkami Likertova typu, a jež slouží ke zjištění přístupů respondentů v řešení jednotlivých vybraných projevů rizikového chování v závislosti na věku pachatelů.

Tabulka č. 7 - míra souhlasu respondentů při řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku

Řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku	Zcela souhlasím		Spíše souhlasím		Nevím		Spíše nesouhlasím		Zcela nesouhlasím	
	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně
Záškoláctví	33	30,3%	29	26,6%	16	14,6%	13	12%	18	16,5%
Užívání náv. lát.	21	19,3%	27	24,7%	18	16,5%	14	12,9%	29	26,6%
Vandalismus	30	27,5%	20	18,4%	12	11%	20	18,4%	27	24,7%
Rasismus	23	21,1%	20	18,4%	19	17,4%	12	11%	35	32,1%
Krádeže	37	34%	14	12,9%	15	13,7%	15	13,7%	28	25,7%

Otázky ohledně této problematiky byly koncipovány tak, aby respondentu donutily k úvaze, zdali je jeho rozhodování ovlivňováno věkem osob, které v závislosti s vybraným projevem rizikového

chování, řešil. Výše uvedené informace jsou hlouběji rozebrány v následující kapitole zabývající se vyhodnocením dílčího cíle číslo 4.

6. VYHODNOCENÍ CÍLŮ PRÁCE

Následující kapitola se podrobněji zabývá získanými informacemi týkajícími se dílčích cílů práce. Dílčí cíle práce vycházejí z hlavního cíle:

“Zjistit, zda a jaké existují rozdíly v informovanosti o prevenci, ve zkušenostech a v přístupech vůči vybraným projevům rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy), tak, jak se s nimi ve své praxi setkávají policisté sloužící ve městě a v obcích.”

Vyhodnocení dílčího cíle 1:

Zjistit, zda a v případech jakých vybraných rizikových jevů se policisté měst a obcí setkávají s odlišnou četností.

Na tento dílčí cíl byly zaměřeny dotazníkové položky číslo 3, 5, 7, 9, 11 a 13.

Pro přehlednost a celkový pohled, byla vypracována tabulka, v níž jsou hromadně vyobrazeny celkové četnosti všech vybraných projevů rizikového chování, a dále zdali se tyto četnosti více objevují ve městech či v obcích.

Tabulka č. 8 - celkový přehled četností vybraných projevů rizikového chování z hlediska výskytu ve městech, či obcích

Místo působení	Město		Obec, vesnice, venkov	
	méně než 1x týdně	více než 1x týdně	méně než 1x týdně	více než 1x týdně
Záškoláctví	38	5	61	5
Užívání náv. lát.	3	40	63	3
Vandalismus	0	43	66	0
Rasismus	39	4	66	0
Krádeže	0	43	59	7
Počet respondentů		43		66

Podle tohoto celkového přehledu byly dále vyhotoveny čtyřpolní tabulky pro jednotlivé vybrané projevy rizikového chování, které byly otestovány v souladu s metodologickými postupy. Byl proveden výpočet hodnot chí-kvadrát u každé čtyřpolní tabulky, podle vztahového vzorce:

$$\text{chí-kvadrát} = n \cdot [((ad - bc)^2) / ((a+b) \cdot (a + c) \cdot (b+d) \cdot (c + d))],$$

kde výsledná hodnota byla porovnávána, podle zvolené hladiny významnosti (0,01), s kritickou hodnotou pro jeden stupeň volnosti, neboť čtyřpolní tabulka má právě jeden stupeň volnosti.

Test nezávislosti chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku u záškoláctví jako projevu rizikového chování:

Tabulka č. 9 - záškoláctví podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Záškoláctví	Méně než 1x týdně	Více než 1x týdně
Výskyt ve městě	38	5
Výskyt v obci	61	5

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,5130676034

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze na základě tohoto výpočtu konstatovat, že neexistují statisticky významné rozdíly v četnostech výskytu rizikového projevu chování - záškoláctví, mezi městy a vesnicemi.

Test nezávislosti chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku u užívání návykových látek jako projevu rizikového chování:

Tabulka č. 10 - užívání návykových látek podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Užívání náv. lát.	Méně než 1x týdně	Více než 1x týdně
Výskyt ve městě	3	40
Výskyt v obci	63	3

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 85,32870236

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze na základě tohoto výpočtu konstatovat, že existují rozdíly v četnostech výskytu rizikového projevu

chování - užívání návykových látek, mezi městy a vesnicemi, a to takové, že ve městech dochází, dle výčtu z tabulky, k většímu výskytu s užíváním návykových látek u osob.

Test nezávislosti chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku u vandalismu jako projevu rizikového chování:

Tabulka č. 11 - vandalismus podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Vandalismus	Méně než 1x týdně	Více než 1x týdně
Výskyt ve městě	0	43
Výskyt v obci	66	0

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

$$\text{chí-kvadrát} = 109$$

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze na základě tohoto výpočtu konstatovat, že existují rozdíly v četnostech výskytu rizikového projevu chování - vandalismu, mezi městy a vesnicemi, a to takové, že ve městech dochází, dle výčtu z tabulky, nepochybně k většímu výskytu vandalismu.

Test nezávislosti chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku u rasismu jako projevu rizikového chování:

Tabulka č. 12 - rasismus podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Rasismus	Méně než 1x týdně	Více než 1x týdně
Výskyt ve městě	39	4
Výskyt v obci	66	0

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

$$\text{chí-kvadrát} = 6,373421927$$

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze na základě tohoto výpočtu konstatovat, že neexistují statisticky významné rozdíly v četnostech výskytu rizikového projevu chování - rasismu, mezi městy a vesnicemi.

Test nezávislosti chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku u krádeží jako projevu rizikového chování:

Tabulka č. 13 - krádeže podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Krádeže	Méně než 1x týdně	Více než 1x týdně
Výskyt ve městě	0	43
Výskyt v obci	59	7

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

$$\text{chí-kvadrát} = 83,79787879$$

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze na základě tohoto výpočtu konstatovat, že existují rozdíly v četnostech výskytu rizikového projevu chování - krádeží, mezi městy a vesnicemi, a to takové, že ve městech dochází, dle výčtu z tabulky, nepochybně k většímu výskytu krádeží.

Vyhodnocení:

Podle výsledků testů nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulky lze konstatovat, že v případě záškoláctví a rasismu dochází, z pohledu respondentů, ke stejné četnosti výskytu těchto projevů rizikového chování jak v obcích, tak ve městech. Naproti tomu k výskytu užívání návykových látek, vandalismu a krádežím, podle provedených testů, existují rozdíly v četnostech těchto jevů, kdy k uvedeným jevům dochází častěji ve městech.

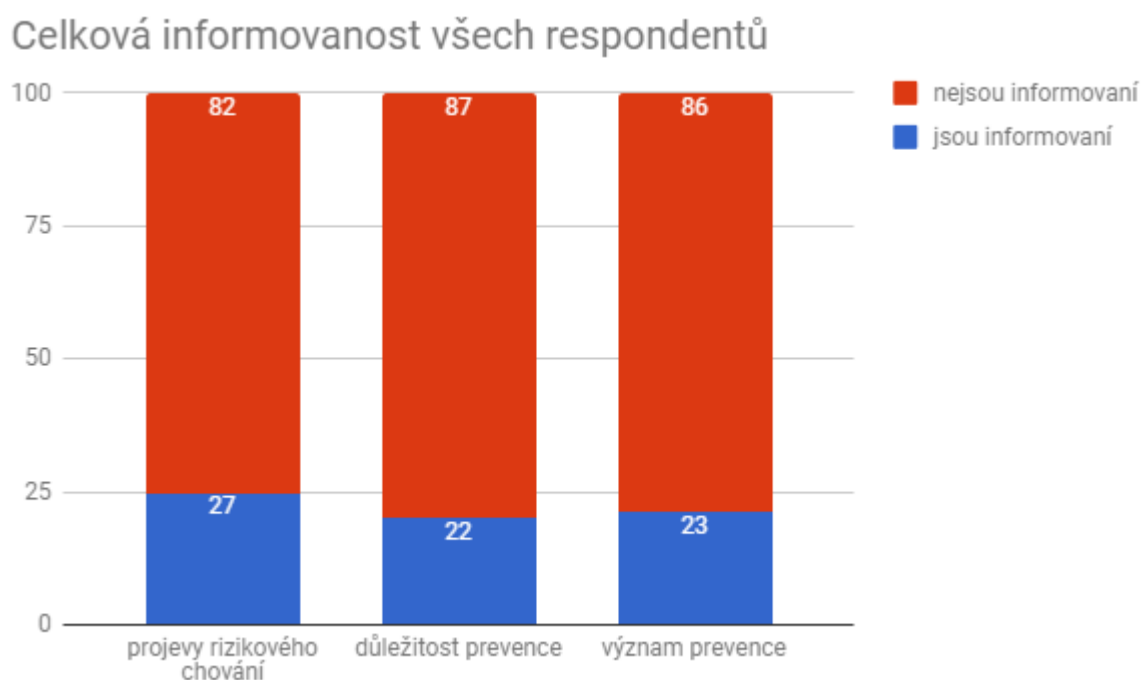
Vyhodnocení dílčího cíle 2:

Dílčím výzkumným cílem je zhodnotit informovanost policistů na úseku prevence vůči rizikovému chování.

Na tento dílčí cíl byly zaměřeny dotazníkové položky číslo 4, 20 a 21.

V rámci vyhodnocení byly sestaveny grafy, nejprve celkového obecného statistického počtu informovanosti respondentů, dále pak byly sestaveny grafy, ohledně informovanosti, v závislosti podle místa služby, délky služby a pohlaví respondentů.

Obrázek č.1 - tabulka celkové informovanosti

Z celkového počtu dotazovaných 109 respondentů prokázalo svou informovanost 27 respondentů na úseku projevů rizikového chování, 22 respondentů na úseku důležitosti prevence a 23 respondentů na úseku významu prevence.

Z výzkumu vyplývá, že:

- 24,8 % ze všech dotazovaných respondentů ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 20,2 % ze všech dotazovaných respondentů ví, proč je prevence důležitá
- 21,1 % ze všech dotazovaných respondentů ví, co je to prevence

Vyhodnocování informovanosti respondentů z hlediska místa jejich služebního působiště*Tabulka č. 14 - Informovanost respondentů z hlediska místa služebního působiště*

Informovanost z hlediska místa	Město	Obec	Celkem
Projevy rizikového chování	12 (27,9 %)	15 (22,7 %)	27
Důležitost prevence	11 (25,6 %)	11 (16,7 %)	22
Význam prevence	10 (23,3 %)	13 (19,7%)	23
Celkový počet respondentů	43	66	109

Z celkového počtu 109 respondentů bylo 66 respondentů sloužících v obcích a 43 respondentů sloužících ve městech.

Z výzkumu vyplývá že:

- 27,9 % respondentů z celkového množství 43 respondentů sloužících ve městech ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 25,6 % respondentů z celkového množství 43 respondentů sloužících ve městech ví, proč je prevence důležitá
- 23,3 % respondentů z celkového množství 43 respondentů sloužících ve městech ví, co je to prevence
- 22,7 % respondentů z celkového množství 66 respondentů sloužících v obcích, ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 22,7 % respondentů z celkového množství 66 respondentů sloužících v obcích, ví, proč je prevence důležitá
- 22,7 % respondentů z celkového množství 66 respondentů sloužících v obcích, ví, co je to prevence

Abychom si mohli dovolit konstatovat statisticky významné rozdíly v četnostech informovanosti respondentů na jednotlivých úsecích - projevy rizikového chování, důležitost prevence a význam prevence, byly z jednotlivých pojmů zhotoveny čtyřpolní tabulky, které pak byly testovány.

Vztahový vzorec pro test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku:

$$\text{chí-kvadrát} = n \cdot [((ad - bc)^2) / ((a+b) \cdot (a + c) \cdot (b+d) \cdot (c + d))]$$

Stupňů volnosti je ve čtyřpolní tabulce právě jeden, zvolená hladina významnosti je 0,01.

Tabulka č. 15 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska místa služební působnosti respondentů

Projevy riz. chov.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Město	12	31
Obec	15	51

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,3748617772

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti na úseku projevů rizikového chování ve městech a obcích.

Tabulka č. 16 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o důležitosti prevence z hlediska místa služební působnosti respondentů

Důležitost prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Město	11	32
Obec	11	55

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 1,284438207

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti na úseku důležitosti prevence ve městech a obcích.

Tabulka č. 17 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska místa služební působnosti respondentů

Význam prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Město	10	33
Obec	13	53

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,1980754116

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti na významu prevence ve městech a obcích.

Vyhodnocování informovanosti respondentů z hlediska délky jejich služby*Tabulka č. 18 - Informovanost respondentů z hlediska délky služby*

Informovanost z hlediska délky služby	Méně než 3 roky	Více než 3 roky	Celkem
Projevy rizikového chování	8 (13,3 %)	19 (38,8 %)	27
Důležitost prevence	5 (8,3 %)	17 (34,7 %)	22
Význam prevence	6 (10 %)	17 (34,7 %)	23
Celkový počet respondentů	60	49	109

Z celkového počtu 109 respondentů bylo 60 respondentů jejichž délka služby je kratší než 3 roky a 49 respondentů s délkou služby větší než 3 roky.

Z výzkumu vyplývá že:

- 13,3 % respondentů z celkového množství 60-ti respondentů, jež mají odslouženo méně než 3 roky, ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 8,3 % respondentů z celkového množství 60-ti respondentů, jež mají odslouženo méně než 3 roky, ví, proč je prevence důležitá
- 10 % respondentů z celkového množství 60-ti respondentů, jež mají odslouženo méně než 3 roky, ví, co je to prevence
- 38,8 % respondentů z celkového množství 49-ti respondentů, jež mají odslouženo více než 3 roky, ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 34,7 % respondentů z celkového množství 49-ti respondentů, jež mají odslouženo více než 3 roky, ví, proč je prevence důležitá
- 34,7 % respondentů z celkového množství 49-ti respondentů, jež mají odslouženo více než 3 roky, ví, co je to prevence

Stejně jako u zjišťování, zda existují statisticky významné rozdíly v četnostech informovanosti respondentů dle jejich místa služebního působiště, byly i v případě informovanosti respondentů z hlediska délky jejich služby, provedeny testy nezávislosti chí-kvadrátu přes čtyřpolní tabulky.

Vztahový vzorec: $\chi^2 = n \cdot \frac{((ad - bc)^2)}{((a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d))}$,
 stupeň volnosti právě jeden, zvolená hladina významnosti je 0,01.

Tabulka č. 19 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska délky služby respondentů

Projevy riz. chov.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Méně než 3 roky	8	52
Více než 3 roky	19	30

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 9,369248259

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že zde existují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně projevů rizikového chování, dle délky služby respondentů a to takové, že větší množství informovaných respondentů jsou ti, kteří mají odslouženo více než 3 roky.

Tabulka č. 20 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o důležitosti prevence z hlediska délky služby respondentů

Důležitost prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Méně než 3 roky	5	55
Více než 3 roky	17	32

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 11,6343102

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že zde existují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně důležitosti prevence, dle délky služby respondentů a to takové, že větší množství informovaných respondentů jsou ti, kteří mají odslouženo více než 3 roky.

Tabulka č. 21 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska délky služby respondentů

Význam prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Méně než 3 roky	6	54
Více než 3 roky	17	32

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 9,879298818

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Jelikož je vypočítaný chí-kvadrát větší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, lze konstatovat, že zde existují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně významu prevence, dle délky služby respondentů a to takové, že větší množství informovaných respondentů jsou ti, kteří mají odslouženo více než 3 roky.

Vyhodnocování informovanosti z hlediska pohlaví respondentů*Tabulka č. 22 - Informovanost respondentů z hlediska jejich pohlaví*

Informovanost z hlediska pohlaví	Muž	Žena	Celkem
Projevy rizikového chování	21 (25,6 %)	6 (22,2 %)	27
Důležitost prevence	16 (19,5 %)	6 (22,2 %)	22
Význam prevence	17 (20,7 %)	6 (22,2 %)	23
Celkový počet respondentů	82	27	109

Z celkového počtu 109 respondentů bylo 82 mužů a 27 žen.

Z výzkumu vyplývá že:

- 25,6 % z celkového počtu 82 dotazovaných mužů, ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)
- 19,5 % z celkového počtu 82 dotazovaných mužů, ví, proč je prevence důležitá
- 20,7 % z celkového počtu 82 dotazovaných mužů, ví, co je to prevence
- 22,2 % z celkového počtu 27 dotazovaných žen ví, co je to prevence a proč je důležitá a ví, co jsou to projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)

Stejně jako u informovanosti respondentů z hlediska místa jejich služebního působiště a z hlediska délky jejich služby, tak i u vyhodnocování informovanosti z hlediska pohlaví respondentů byly zhotoveny, pro každý pojem, čtyřpolní tabulky, u nichž pak byla testována nezávislost chí-kvadrátu pro čtyřpolní tabulku za účelem stanovení, zda existují statisticky významné rozdíly v informovanosti mezi muži a ženami.

Vztahový vzorec:

$$\text{chí-kvadrát} = n \cdot [((ad - bc)^2) / ((a+b) \cdot (a + c) \cdot (b+d) \cdot (c + d))],$$

stupeň volnosti právě jeden a zvolená hladina významnosti 0,01.

Tabulka č. 23 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska pohlaví respondentů

Projevy riz. chov.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Muž	21	61
Žena	6	21

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,1250817047

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Vypočítaný chí-kvadrát je menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, z toho lze konstatovat, že zde neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně projevů rizikového chování, mezi muži a ženami.

Tabulka č. 24 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o důležitosti prevence z hlediska pohlaví respondentů

Důležitost prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Muž	16	66
Žena	6	21

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,09259967208

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Vypočítaný chí-kvadrát je menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, z toho lze konstatovat, že zde neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně důležitosti prevence, mezi muži a ženami.

Tabulka č. 25 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska pohlaví respondentů

Význam prev.	Jsou informovaní	Nejsou informovaní
Muž	17	65
Žena	6	21

Výpočet chí-kvadrátu ve čtyřpolní tabulce:

chí-kvadrát = 0,0271050663

Kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti 0,01 je 6,635.

Vypočítaný chí-kvadrát je menší než kritická hodnota pro zvolenou hladinu významnosti, z toho lze konstatovat, že zde neexistují statisticky významné rozdíly v informovanosti, ohledně významu prevence, mezi muži a ženami.

Vyhodnocení:

Byly provedeny statistické souhrny respondentů podle nichž byly odvozeny procentuální podíly respondentů z hlediska informovanosti na jednotlivých úsecích - projevy rizikového chování, důležitost prevence a význam prevence. Dále byly otestovány, podle testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, jednotlivé četnosti informovanosti z hlediska místa služebního působiště, délky praxe a pohlaví, kdy bylo zjištěno, že informovanost respondentů závisí především na délce jejich služby a naopak není závislá na místě působiště a na pohlaví, stručně řečeno, nezáleží, zdali respondent pracuje ve městě nebo v obci, ani zdali je respondent muž nebo žena, ale záleží na délce jeho praxe.

Vyhodnocení dílčího cíle 3:

Zjistit, zda existují typické věkové kategorie pachatelů pro některé ze sledovaných jevů rizikového chování.

Na tento dílčí cíl byly zaměřeny dotazníkové položky číslo 6, 8, 10, 12 a 14.

V souvislosti s vyhodnocováním tohoto dílčího cíle je třeba si znova připomenout tabulku číslo 6 týkající se údajů, jež nám respondenti uvedli do dotazníku, ohledně věkových skupin osob, se kterými se v rámci řešení projevů rizikového chování setkali.

Tabulka č. 6 - specifické hranice věku osob s projevy rizikového chování

Věková hranice	Méně než 15 let	15-22 let	22-30 let	30-40 let	40 a více let	Neuvedli věkovou hranici
Záškoláctví	34	26	0	0	0	49
Užívání náv. lát.	1	37	31	4	0	36
Vandalismus	1	41	40	1	1	25
Rasismus	1	4	32	20	2	50
Krádeže	0	12	70	18	4	5

Podle údajů z této tabulky nám vychází, že nejčastější věk osob s projevy záškoláctví je do 15-ti let, což je docela logické, dále zde máme zajímavější údaje o následujících projevech rizikového chování. U užívání návykových látek a vandalismu je dominující věková kategorie v rozmezí od 15 do 22 let a u rasismu a krádeží zase převažuje věková kategorie osob v rozmezí od 22 do 30 let. Před stanovením závěrečného vyhodnocení dílčího cíle je nutno podotknout, že celkový počet respondentů byl 109 a čísla, jež jsou zde v tabulce uvedena, nelze brát jako statistický výčet četnosti vybraných projevů rizikového chování, neboť zjišťování tohoto by bylo daleko komplexnějším. Čísla v tabulce vyplývají ze subjektivních reminiscenčních dojmů respondentů vůči osobám, s kterými se při své práci setkali.

Pro přehlednost byla v rámci specifikace typických věkových kategorií vypracována procentuální tabulka, kde byly započítány pouze pozitivní odpovědi respondentů, tj. nebyly zde započítány odpovědi, u kterých respondenti věk nespecifikovali. Hodnoty v této tabulce částečně ovlivňují vyhodnocení dílčího cíle.

Tabulka č. 26 - procentuální vyhodnocení pozitivních odpovědí respondentů ohledně věkových hranic osob s projevy rizikového chování

Procentuální vyhodnocení věku	15 a méně	15-22	22-30	30-40	40 a více
Záškoláctví	56,6 %	43,4 %	0	0	0
Užívání náv. lát.	1,3 %	50,7 %	42,5 %	5,5 %	0
Vandalismus	1,1 %	48,8 %	47,7 %	1,2 %	1,2 %
Rasismus	1,6 %	6,8 %	54,3 %	33,9 %	3,4 %
Krádeže	0	11,5 %	67,4 %	17,3 %	3,8 %

Konečně vyhodnocení dílčího cíle z pohledu jednotlivých vybraných projevů rizikového chování:

U **záškoláctví** se 56,6 % respondentů setkala s osobami, jež byly mladší než 15 let a 43,4 % respondentů se setkala s osobami ve věkovém rozmezí od 15 do 22 let, žádné další věkové kategorie v tomto projevu rizikového chování respondenti neuvedli.

U **užívání návykových látek** jsou dvě stěžejní věkové rozmezí a to rozmezí od 15 do 22 let, které má zastoupení 50,7 % respondentů a věkové rozmezí od 22 do 30 let v zastoupení respondentů ve výši 42,5 %, ostatní uvedené věkové rozmezí u tohoto projevu rizikového chování jsou zanedbatelné.

U **vandalismu**, podobně jako u užívání návykových látek, uvedlo 48,8 % respondentů jako převažující věkovou hranici 15 - 22 let a 47,7 % respondentů 22 - 30 let, ostatní věkové rozmezí u tohoto projevu rizikového chování jsou opět zanedbatelné.

U **rasismus** je nejčetnější věkové rozmezí osob 22 - 30 let, které uvedlo 54,3 % respondentů. Druhé nejčetnější věkové rozmezí, uvedené 33,9 % respondentů bylo rozmezí 30 - 40 let, ostatní věkové rozmezí u tohoto projevu rizikového chování jsou zanedbatelné.

U **Krádeží** je respondenty uveden jednoznačně nejvíce zastoupené věkové rozmezí osob od 22 do 30 let, které uvedlo 67,4 % respondentů, další nejčetněji uvedená věková rozmezí byla 30 - 40 let v zastoupení 17,3 % respondentů a rozmezí 15 - 22 let v zastoupení 11,5 % respondentů.

Vyhodnocení dílčího cíle 4:**Zjistit, zda a jaké existují přístupy policistů vůči vybraným projevům rizikového chování v závislosti na věku pachatelů.**

Na tento dílčí cíl byly zaměřeny dotazníkové položky číslo 15, 16, 17, 18 a 19.

S vyhodnocováním tohoto dílčího cíle dále souvisí tabulka číslo 7 vyjadřující míru souhlasu respondentů při řešení osob s projevy rizikového chování.

Tabulka č. 7 - míra souhlasu respondentů při řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku

Řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku	Zcela souhlasím		Spíše souhlasím		Nevím		Spíše nesouhlasím		Zcela nesouhlasím	
	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní	absolutní	relativní
Záškoláctví	33	30,3%	29	26,6%	16	14,6%	13	12%	18	16,5%
Užívání náv. lát.	21	19,3%	27	24,7%	18	16,5%	14	12,9%	29	26,6%
Vandalismus	30	27,5%	20	18,4%	12	11%	20	18,4%	27	24,7%
Rasismus	23	21,1%	20	18,4%	19	17,4%	12	11%	35	32,1%
Krádeže	37	34%	14	12,9%	15	13,7%	15	13,7%	28	25,7%

V tabulce byly pro názornost zvýrazněny dvě největší hodnoty četností odpovědí pro každý vybraný projev rizikového chování, kdy na základě těchto odpovědí, uvedených respondenty, bylo vyhodnoceno, jak moc jsou respondenti shovívavý, a nebo naopak striktní, při řešení osob v závislosti na jejich věku při konkrétních projevech rizikového chování.

Z údajů v tabulce vyplývá:

U řešení záškoláctví, po sečtení pozitivních odpovědí, uvedlo 56,9 % respondentů, že při řešení záškoláků přihlížejí k věku provinilců. Sečtením negativních odpovědí vyplývá, že 28,5 % respondentů je jedno, kolik je provinilcům let a 14,6 % respondentů má k odpovědi zdrženlivý postoj.

Jedná-li se o problematiku užívání návykových látek, tak zde se respondenti vyjadřovali poněkud opatrněji. 54 % respondentů uvedlo, že přihlížejí k věku osoby, jež užívá návykových látek, 39,5 % respondentům nezáleží na věku osob a 16,5 % respondentů neprojeví žádný postoj.

U vandalismu se 45,9 % respondentů vyjádřilo, že při řešení tohoto projevu rizikového chování přihlížejí k věku osob, jež se tohoto jednání dopouštějí, naproti tomu 43,1 % respondentů zastává názor, že věk osob nemá na jejich rozhodování vliv, zbylých 11 % respondentů se nepřiklonilo ani k jednomu z názorů.

V případě projevů rasismu uvedlo 39,5 % respondentů, že možné pachatele řeší v závislosti na jejich věku a 43,1 % respondentů zase uvedlo, že věk pachatelů není podstatným faktorem, 17,4 % respondentů postoj nevyjádřilo.

U krádeží se 46,9 % respondentů vyjádřilo, že je jejich úsudek, při řešení této věci, odvozován v závislosti na věku pachatele, dále 39,4 % respondentů uvedlo, že věk pachatele nemá na rozhodování vliv, 13,7 % respondentů se nepřiklonilo ani k jednomu postoji.

V rámci postojů, uvedených v kapitole 1.4, jež má podle Felixe Biesteka (1957) vyjadřovat sociální pracovník, jedná se o individualizaci, nehodnotící postoj, respekt vůči právu na sebeurčení, zachování důvěrnosti vztahu, kontrolovanou emoční angažovanost, vyjadřování pocitů a akceptaci, vybereme z těchto ty, které je možné aplikovat na práci zkoumaných policistů v souladu s jejich přístupy k jednotlivým projevům rizikového chování u osob.

Individualizaci, v rámci níž má sociální pracovník brát v potaz jedinečnost klienta a jeho vlastní zkušenosti, lze aplikovat, při práci policistů a jejich postojích, názorech a přístupech v rámci řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku pachatele, na onu rozdílnost v řešení pachatelů na základě jejich věku, jež vyplývá z provedeného výzkumu, kdy tyto postoje policistů je možné chápat jako určitou individualizaci vůči osobám s projevy rizikového chování.

Nehodnotící postoj je profesním výkonem sociálního pracovníka, kdy je považováno za nežádoucí a neprofesionální posuzovat morální úroveň klienta. Ačkoliv tento postoj sociálního pracovníka je v souladu s etickým kodexem policie České republiky, není v tomto postoji spatřována souvislost s řešením projevů rizikového chování v závislosti na věku pachatele.

Respekt vůči právu na sebeurčení, kdy si sociální pracovník musí uvědomit rozdíl mezi podporou každého klientova přání a respektováním klientovy míry sebepoznání a odpovědností za jeho činy, nelze aplikovat na řešení projevů rizikového chování, neboť projevy jsou společensky nežádoucí a neměli by být respektovány ani podporovány. U tohoto postoje lze najít jistou podobnost v práci sociálního pracovníka a policisty v terénu, kdy sociální pracovník má právo upozornit klienta na důsledky jeho jednání, což je podobné s prací policisty v terénu, který má povinnost poučit osobu, respektive též upozornit, že se může dopustit protiprávního jednání a v případě porušení zákona má policista navíc právo represivně osobu řešit.

Zachování důvěrnosti vztahu spočívá v tom, že sociální pracovník zachází s informacemi týkajícími se klienta důvěrně, nikde je nešíří, pouze v případě, že je potřeba, aby byly tyto informace sdíleny s ostatními odborníky za účelem pomoci klientovi. V tomto postoji z oboru sociálního pracovníka je

spatřována velká podobnost s prací policisty v terénu, který je též povinen zachovávat mlčenlivost o osobních informacích, týkajících se osob, s kterými přijde do styku, kdy jediným rozdílem v zacházení s těmito informacemi je ten, že policista má zákonný důvod tyto sdělit dalším orgánům a odborníkům i bez souhlasu osoby, jíž se informace týkají, osobu je ovšem povinen vždy informovat.

Kontrolovaná emoční angažovanost ze strany sociálního pracovníka probíhá tím způsobem, že je vůči klientovi vnímavý, projevuje empatii a snaží se mu porozumět. Tento přístup lze zcela jistě vidět u zkoumaných policistů, kteří vyjádřili pozitivní postoj v otázkách řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku pachatelů.

Princip u vyjadřování pocitů spočívá ve vytvoření takového prostředí, ve kterém může klient vyjadřovat bez obav své pozitivní i negativní pocity. Tento přístup se, podle definice, nevylučuje s prací policistů v terénu, ba je při ní dokonce vítán.

Akceptace vyjadřuje schopnost sociálního pracovníka respektovat klienta, a to i přes fakt, že se v klientově chování vyskytuje řada negativních projevů. Preferovaný přístup sociálního pracovníka v dnešní době je takový, že má vyjadřovat angažovanost, laskavost a empatii a to i případně, že nemůže klientovi pocity sdílet. Jistou podobnost s tímto přístupem lze spatřovat i u policistů v terénu, kteří jsou při kontaktu s osobami, podle zákona o policii a v souladu s etickým kodexem, povinni dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob, s kterými jednají, kdy toto se nevylučuje s výše uvedeným postojem sociálního pracovníka.

Z možných výše rozebraných postojů z práce sociálního pedagoga lze při práci policistů v terénu spatřovat podobnost v projevech individualizace, zachování důvěrnosti vztahu, kontrolované emoční angažovanosti, vyjadřování pocitů a akceptaci. Z postojů individualizace a kontrolované emoční angažovanosti vyplývá, na základě jejich definic, možná souvislost s řešením projevů rizikového chování v závislosti na věku pachatelů.

ZÁVĚR

V práci jsou popsány informace o některých základních činnostech policistů pracujících v terénu, jež se stýkají s lidmi s projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy). Jedná se především o znalosti a zkušenosti těchto policistů, dále pak o jejich celkový pohled na problematiku rizikového chování a zjištění, zdali je tento ovlivněn místem jejich působiště, délkou praxe a nebo pohlavím. Práce též poukazuje na možnost aplikace metod a přístupů ze sociální pedagogiky do činnosti policie, což by mohlo budoucnosti vést k užší provázanosti a zavedení účinné spolupráce u těchto dvou, na první pohled, rozdílných odvětví.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- MIOVSKÝ, M; BARTÍK, P. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Vydání první. Praha: VFN v Praze, 2010. ISBN 9788087258477.
- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 4. vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-908-8.
- KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1411-0.
- BĚTÁK, L. *Prevence sociálně patologických jevů ve škole*. Brno: Masarykova univerzita 1997.
- POKORNÝ, V.; TELCOVÁ, J.; TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů: Manuál praxe*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s., 2003. ISBN 80-86568-04.
- PRŮCHA, J; WALTEROVÁ, E; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
- ATKINSON, R. L. *Psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-640-3.
- VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie, 2. přepracované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN: 978-80-247-1428-8.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie, 2. rozšířené a přepracované vydání*. Praha: Academia, 2009. ISBN: 978-80-200-1679-9.
- VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I, Člověk a sociální instituce*. Praha: Portál, 1998. ISBN: 80-7178-269-6.
- HAVLÍK, J. *Problém záškoláctví dnes. Vychovávatel'*. Bratislava: Educatio, 2005.
- NEŠPOR, K.; CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. Praha: Sdružení FIT IN - Rodiče proti drogám, 2003.
- SCHELEOVÁ, I. *Právní postavení mladistvých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-82-3.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-475-3.
- JOHNSON, P. *Nepřátelé společnosti*. Řevnice: Rozmluvy, 1999. ISBN 80-85336-33-2.
- JONES, H. *Zločin v měnící se společnosti*. Praha: Mladá fronta, 1967. ISBN 23-137-67.
- LABÁTH, V. *Riziková mládež*. Praha: SLON, 2001. ISBN 80-85850-66-4.

MATOUŠEK, O; MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence, 3. aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

DAVID, R. *Politologie: základy společenských věd*. Olomouc: Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-162-4.

HEYWOOD, A. *Politologické ideologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.

HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Budka, 1994. ISBN 80-9015 49-0-5.

SOBOTKOVÁ, V. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4042-3.

ONŘEJKOVIČ, P. *Kriminológia pre sociológov, sociálnych pracovníkoch a sociálnych pedagógov*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofia v Nitre, Filozofická fakulta, 2011. ISBN 978-80-558-0042-4.

JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.

LANGMEIER, J; KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

KRAUS, B.; HRONCOVÁ, J. a kol. *Sociální patologie*. Hradec Králové: Gaudea-mus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3.

WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0099-4.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman, c2001. ISBN 80-903070-0-0.

BIESTEK, F. P. *The casework relationship*. Chicago: Loyola university press, 1957.

Vzdělávací program – *Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků*, Č.j. VO-760/2007. Praha: Ministerstvo vnitra, 2007. Interní materiály Střední policejní školy MV v Brně.

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 728-80-257-0807-1.

POSPÍŠILOVÁ, K. *Sociální vyloučení a úloha Policie ČR: metodická příručka pro realizaci*

vzdělávacího kurzu. Praha: Člověk v tísní, 2008. ISBN 978-80-86961-57-6.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Praha : Armex 2014. ISBN 978-80-87451-26-7.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Praha: Tiskárna MV ČR, s.p.o 2013

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním. Praha: Tiskárna MV ČR, s.p.o 2013

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízeních o nich. Praha: Tiskárna MV ČR, s.p.o 2017

Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Praha: Tiskárna MV ČR, s.p.o 2017

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Praha: Sagit, 2015. ISBN: 978-80-7488-105-3.

180/2012 pokyn policejního prezidenta o plnění základních úkolů služby pořádkové policie

289/2016 pokyn policejního prezidenta ze dne 29. prosince 2016 o činnosti na úseku dětí

Online zdroje:

Wikipedia: Město [online]. Wikipedie - Otevřená encyklopedie 2018. Poslední změna 18. 1. 2018 v 18:47 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bsto>

Wikipedia: Vesnice [online]. Wikipedie - Otevřená encyklopedie 2018. Poslední změna 4. 10. 2017 v 10:27 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vesnice>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ze dne 1.1.2015. Dostupné z: <https://zakony.kurzy.cz/128-2000-zakon-o-obcich/>

Prevence-info.cz: Prevence [online]. Prevence-info.cz © 2010-2018. Poslední změna 12.2.2018 v 13:32 [cit. 15.2.2018]. Dostupné z: <http://www.prevence-info.cz/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PČR Policie České republiky.

tzv. Takzvaně.

apod. A podobně.

atd. A tak dále.

náv. Návykových.

riz. Rizikové.

prev. Prevence.

s. Strana.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č.1 - tabulka celkové informovanosti

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - pohlaví respondentů

Tabulka č. 2 - délka praxe

Tabulka č. 3 - místo služebního působiště

Tabulka č. 4 - stav informovanosti policistů

Tabulka č. 5 - intenzita styku s vybranými projevy rizikového chování

Tabulka č. 6 - specifické hranice věku osob s projevy rizikového chování

Tabulka č. 7 - míra souhlasu respondentů při řešení projevů rizikového chování v závislosti na věku

Tabulka č. 8 - celkový přehled četností vybraných projevů rizikového chování z hlediska výskytu ve městech, či obcích

Tabulka č. 9 - záškoláctví podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Tabulka č. 10 - užívání návykových látek podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Tabulka č. 11 - vandalismus podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Tabulka č. 12 - rasismus podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Tabulka č. 13 - krádeže podle četnosti výskytu ve městě či v obci

Tabulka č. 14 - Informovanost respondentů z hlediska místa služebního působiště

Tabulka č. 15 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska místa služební působnosti respondentů

Tabulka č. 17 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska místa služební působnosti respondentů

Tabulka č. 18 - Informovanost respondentů z hlediska délky služby

Tabulka č. 19 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska délky služby respondentů

Tabulka č. 20 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o důležitosti prevence z hlediska délky služby respondentů

Tabulka č. 21 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska délky služby respondentů

Tabulka č. 22 - Informovanost respondentů z hlediska jejich pohlaví

Tabulka č. 23 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o projevech rizikového chování z hlediska pohlaví respondentů

Tabulka č. 24 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o důležitosti prevence z hlediska pohlaví respondentů

Tabulka č. 25 - čtyřpolní tabulka pro testování informovanosti o významu prevence z hlediska pohlaví respondentů

Tabulka č. 26 - procentuální vyhodnocení pozitivních odpovědí respondentů ohledně věkových hranic osob s projevy rizikového chování

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI - Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník k bakalářské práci o úloze policistů v prevenci proti sociálně patologickým jevům

Zdravím vás milí kolegové a kolegyně, jmenuji se Michal Balajka a pracuji jako policista ve Středočeském kraji na Územním odboru Praha venkov - jih. V současné době studuji dálkově obor Sociální pedagogika na UTB ve Zlíně a rád bych vás požádal o pomoc při kompletaci mé bakalářské práce, vyplněním tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní, to znamená, že do dotazníku nebudete uvádět svá jména.

Dotazník je zaměřen na zjištění úlohy policistů České republiky v prevenci proti rizikovým projevům chování (dříve sociálně patologické jevy). Prosím tedy o svědomité a pravdivé vyplnění tohoto dotazníku, nemělo by to zabrat více, než několik minut vašeho času.

Před tím, než začnete vyplňovat tento dotazník, dovoluji si objasnit význam slova "**klient**", které jsem použil v následujícím textu.

Klientem se pro účely tohoto dotazníku rozumí fyzická osoba, se kterou se policista setkává, při výkonu své služby, z důvodu toho, že se jedná o osobu podezřelou z protiprávního jednání a policista je povinen tuto osobu řešit. (Může se jednat o pachatele trestné činnosti, nebo přestupku, dále však také kupříkladu o opilce válejícího se pod lavičkou na autobusové zastávce, bezdomovce obtěžující ostatní lidi, a pod.)

1. Jste muž nebo žena ?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik let pracujete u policie ? (V případě, že méně než rok, napište jeden)

.....

3. Napište místo svého služebního působiště (stačí zkratka útvaru a místní část, či obec např. OOP Jesenice, MOP Holešovice, OHS Čestlice, SKPV Mnichovice, DI Mirošovice apod.)

.....

4. Napište, co jsou to, podle vás projevy rizikového chování (dříve sociálně patologické jevy)

.....

.....

5. Jak často se při výkonu služby setkáváte se záškoláctvím u klientů ?

- a) méně než 1x za týden
- b) více než 1x za týden
- c) jiné.....

6. V případě záškoláctví uveďte, jaká je převažující věková kategorie klientů, s kterými jste se setkali:

- a) méně než 15 let
- b) 15-22 let
- c) 22 let a více
- d) ještě jsem se se záškoláctvím u klientů nesetkal

7. Jak často se při výkonu služby setkáváte s užíváním návykových látek u klientů ?

- a) méně než 1x za týden
- b) více než 1x za týden
- c) jiné.....

8. V případě užíváním návykových látek uveďte, jaká je převažující věková kategorie klientů, s kterými jste se setkali:

- a) méně než 15 let
- b) 15 - 22 let
- c) 22 - 30 let
- d) 30 - 40 let
- e) více než 40 let
- f) ještě jsem se s užíváním návykových látek u klientů nesetkal

9. Jak často se při výkonu služby setkáváte s vandalismem u klientů ?

- a) méně než 1x za týden
- b) více než 1x za týden
- c) jiné.....

10. V případě vandalismu uveďte, jaká je převažující věková kategorie klientů, s kterými jste se setkali:

- a) méně než 15 let
- b) 15 - 22 let
- c) 22 - 30 let
- d) 30 - 40 let
- e) více než 40 let
- f) více než 65 let
- g) ještě jsem se s vandalismem u klientů neseťkal

11. Jak často se při výkonu služby setkáváte s klienty s projevy rasismu ?

- a) méně než 1x za týden
- b) méně než 1x za týden
- c) jiné.....

12. V případě projevů rasismu uveďte, jaká je převažující věková kategorie klientů, s kterými jste se setkali:

- a) méně než 15 let
- b) 15 - 22 let
- c) 22 - 30 let
- d) 30 - 40 let
- e) více než 40 let
- f) více než 65 let
- g) ještě jsem se se projevy rasismu u klientů neseťkal

13. Jak často se při výkonu služby setkáváte s klienty, jež se dopouštějí krádeží ?

- a) méně než 1x za týden
- b) více než 1x za týden
- c) jiné.....

14. V případě krádeží uveďte, jaká je převažující věková kategorie klientů, kteří se takového jednání dopouštějí a s kterými jste se setkali:

- a) méně než 15 let
- b) 15 -22 let
- c) 22 - 30 let
- d) 30 - 40 let
- e) více než 40 let
- f) více než 65 let
- g) ještě jsem se s obecně kriminálním jednáním u klientů neseťkal

Odpovězte na následující tvrzení označením jedné položky vyjadřující míru vašeho souhlasu:

15. V případě řešení záškoláctví řeším klienta rozdílně v závislosti na jeho věku.

naprosto souhlasím   1   2   3   4   5   naprosto nesouhlasím

16. V případě řešení užívání návykových látek řeším klienta rozdílně v závislosti na jeho věku.

naprosto souhlasím   1   2   3   4   5   naprosto nesouhlasím

17. V případě řešení vandalismu řeším klienta rozdílně v závislosti na jeho věku.

naprosto souhlasím   1   2   3   4   5   naprosto nesouhlasím

18. V případě řešení rasismu řeším klienta rozdílně v závislosti na jeho věku.

naprosto souhlasím   1   2   3   4   5   naprosto nesouhlasím

19. V případě řešení krádeží řeším klienta rozdílně v závislosti na jeho věku.

naprosto souhlasím   1   2   3   4   5   naprosto nesouhlasím

20. Proč je podle vás preventivní činnost proti projevům rizikového chování důležitá ?

.....
.....

21. Napište, co je podle vás prevence proti projevům rizikového chování ?

.....
.....